

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
SZÉLL JÓZSEF.

Felolvasó szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapestén 6, vidéken 10 fillér.

A politika ujéve.

Budapest, január 1.

(v.) Negyedszer váltott ma ujévi köszöntést a Széll-kabinettel a szabadelvűpárt, Negyedszer cserélték ki ma egymással a hűség és a bizalom fogadalmát a parlamenti többség és vezére. Nekünk úgy tetszik, mintha ez a mai üdvözlés melegebb, őszintébb, bensőségebb lett volna az előzőknél. Szinte azt mondanók, hogy ma először csendült ki a váltott nyilatkozatokból az érzelmek ama közvetlensége, mely túl a pártkötések azonosságán, a felfogások azonosságából s a törekvések egységéből fakad. Eddig, mintha csak a kötelező összhang szólt volna meg, holott ma annak a harmóniának hallhattuk megnyilatkozását, mely önként árad ki együttérző szívekből.

Sok része lehet eme lélektani átalakulásban az utóbbi hónapok erősebb ellenzéki ostromának, melynek hatása alatt a többség kebelében megmozdult a megbolygatott lét-ösztön s visszazoritva a múlt emlékeiből táplálkozó árnyalatkülömbőségeket, kiváltotta a lelkek közeledését, a kölcsönös megértést s az egymásra utaltság érzelmét. De van kétségtelenül része az egybeforradási folyamat haladásában annak a nagyjelentőségű politikai eseménynek is, melyet a szabadelvűpárt vezére híveinek dörgő éljenzése közben hirdetett ma országga: a kiegyezés létrejöttének. A vállvetett munkára imhol itt a legjobb, a legsebbebb alkalom. Eddig a széthúzás olyan fényűzés volt, melyet komolyabb következmények nélkül lehetett gyakorolni. A kiegyezésben összetörődött feladathalmazzal szemben ez a fényűzés a haza ellen való bünné vaskosodna. Ezt a próbát csak egy teljesen egységes

szabadelvűpárt állhatja meg sikeresen. Pedig e próba sikeres megállásához a nemzet legfontosabb érdekei fűződnek.

Széll Kálmán, aki ha cselekednie kell, a józan államférfiui számítás törvényeinek hódol, de szóoklás közben poéta módjára színes képekben gondolkodik, ma úgy állította be magát az ujévi üdvözlés keretébe, mint harcost, aki a csatából tér meg s akin még rajt tapad a küzdőtér pora. Ez a kép tele van plaszticitással és igazsággal. A kiegyezési tornában tegnap volt a döntő mérkőzés, amelyből Széll Kálmán a magyar érdek igazságát hozta győzelmi bérül haza. S a bajvivó a porondról egyenest a műhelybe indul: a törvényhozás műhelyébe. És odaszólija párt-híveit s ellenfeleit, egész nemzetét. Ami visszavonás eddig dult vagy lappangott a közéletben, annak ezentul el kell némulnia s hátra kell kotródnia. A pártokban és a pártok közt céltudatos és összhangzatos munkamegosztás, — ez az, amit a nemzet vár és a nagy feladatok parancsolnak. A szabadelvűpárt áll és marad a Széll Kálmán nemes programja alapján: a liberalizmus és a nemzeti eszme lobogója alatt küzd és munkálkodik az egységes magyar nemzeti államért. És követi lángelméjű, csodás munkabírású, lelkes vezérét ezen az ösvényen, feledve a multak bántó és bontó emlékeit, ápolva s erősítve a vezér iránt való szeretet s bizalom lelki kapcsolatát és közös lelkesedéssel törekedve a közös cél felé.

Nem titkoljuk azt a jóleső érzést, melyet gróf Apponyi Albert valóban lelkesítő beszéde váltott ki lelkünkben, s benne kivált azok a nyilatkozatok, amelyek a szabadelvűpárt belső állapotával foglalkoztak. Hajszalnyival sem lépte át azt a határvonalat, melyet

a pártok fölül helyezett elnöki méltóság szab eleje, mégis rendkívüli melegséggel buzdította Apponyi a többséget a politikai szolidaritás ápolására, s a lelki összhang értékes erkölcsi javának gyarapítására. S ha ma még egyszer rámutatott a multra, akkor ez csak azért történt, hogy ország-világ láttára egy utolsó bucsupillantást vessen reája. Ő maga mondta, hogy a szabadelvűpárt egybeforradásának lélektani akadályai immár elenyésztek s hite szerint a Széll Kálmán bölcs vezérlete alatt tömörült tábor a jövőben is a harmonikus együttműködést fogja hivatásának tekinteni. És ugyanazon nemes eszmekörben mozgott Apponyi egyik régi hívének, Hodossy Imrének lendületes szóoklata is, aki nyomatékkal emelte ki, hogy nemzetünk történelmi fejlődésében mindenha a jogtisztélet és a szabadelvűség szolgált mozgató-erőül. Ime a volt nemzeti párt vezére a Széll Kálmán szabadelvű programjának alapján szólítja egységes munkára az egész kormánypártot. S ugyancsak a volt nemzeti párt egyik kiváló alakja tisztelettel hajt lobogót a liberalizmus nemzetfejlesztő hatalma előtt. Örvedetes tünetei ezek az erők tömörülésének, az egységes párteszme kialakulásának, a szabadelvűpárt tagjai közt való benső fegyverbarátság létrejöttének. A Széll Kálmán vetette mag most kéz igazán kalásza szendülni. Históriai jelentőséget tulajdonitunk annak, hogy amikor az egész világ gazdaságpolitikai átalakulása a magyar nemzet anyagi életérdekeit kezdi megátámadni, ugyanakkor teremt meg a nemzeti önvédelem imperatív szempontja a parlament hatalmas többségében a lelkek fuzóját. Mától kezdve jobb reménységgel merünk a komoly jövődönnek szemébe nézni.

A hol a pénz nem isten

— REGÉNY —

Írta: JÓKAI MÓR

(15)

Asszonyaink lesték már, az árboe kötél-lajtorjájára felkapaszkodva, messziről a visszatér-tünket. Látták, hogy mi, akik ketten távoztunk el, most negyedmagunkkal térünk vissza. Mi férfiak a kezünkkel, a gyermekek kézzel-lábbal a horgony láncába kapaszkodva.

Vegyes volt a fogadtatás. A Donna, megértve, hogy milyen előkelő vendégekhöz van szerencséje, iparkodott az etikettet megtartani; hanem a Manola szabad folyást engedett az őszinte véleményének. Kivételképpen spanyolul beszélt. Hogy minek hozunk ide a nyakára két kecyépusztítót, aki burgonyánkat s az ivóvizünket elfogyasztja! En megkísértem a Manolát kapacitálni: hogy ezek a gyerekek a sziget urai. — Akkor agyon kell őket csapni! A negroito sok természetes ésszel volt felruházva. Mingyárt észrevette a hangos pörlekedésből, hogy itt a Manola az irányadó hatalom s odavitte hozzá a kulacsot, megkínálta a tartalmával. A Manola ivott belőle, tetszett neki. „Hisz ez pulque, pálmabor.“ A vad leány pedig kitérta előtte a pálmaháncs-szatyrot, amiben magával hozta a parászban megsütött ignámét. Azzal meg éppen lekenyerezte a Manolát. Hisz akik pulque-kal és ignáméval bővelkednek, azokkal lehet nemzetgazdasági egyezkedést kezdeni.

— Tehát már itt is vesztegetés honol!

En aztán előadtam a szerzett tapasztalatainkat a hölgyeknek, kifejtve előttük tüzeten, hogy minő elvi különbségek vannak köztöm és a Padrone között e szigetvilág organizálása tekintetében. En a nyelv-kérdést tartom mindenekelőtt megoldandónak. Legelső az, hogy megértsük egymást. A Padrone ellenben a közgazdaságot tüzte ki programjával. A Manola végig sem hagyta mondani a beszédemet; hangosan protestált a spanyol nyelv ellen; ő a maga kataloniai nyelvtől el nem tér: aki vele beszélni akar, tanuljon meg katalonul. Mi a Padronéval meghökkenve tapasztaltuk, hogy mellettünk egy harmadik párt is támadt. Iyenkor okos politikusok mit tesznek? Fuzionálnak. A Padrone átveszi az én programomtól azt a pontot, hogy ő, aki ért valamit a pápaa-nyelvből, fogja a negroitót a spanyol nyelv ismerésébe bevezetni, én pedig beoktatom a Cávát az állatörzés feladataiba.

A feleségem kinevetett mind a kettőnket. „Öh ti bölcs férfiak! Hogy organizálnátok már itt az új államot. Pedig azt sem tudjátok, hogy hol kezdjétek hozzá. Hisz a legelső feladat a közlekedés ügye. A nélkül mozdulni sem tudunk. Házállatunk van elég — itt a hajón. De hogy szállítjátok le ezeket a karámba, a legelőre? Ezek rá nem lépnek a még forró lávakéregre, elbuknak rajta s végiggyurulnak; sülvé érkeznék meg a parti sziklákig.“

Egymás szemébe néztünk a Padronéval. A Donnának igaza van. Amint a láma megéri a puha lába alatt a forró lávakéregre, az rögtön hasra vágja magát. S többet felállásra nem bír-

ható. Tehát legelőször a közlekedési mizériákkal kell megküzdenünk. Csak hiába, leghelyesebb esze van az asszonyok!

A Donna mindjárt praktikus közlekedési tervvel is szolgált, amit elvben el lehetett fogadni. — Hajónkon van kézi-szekeke és állatszallító ketrec. Ezeknek az összekapcsolásával szerkesztünk egy szállítási eszközt, melyet a kifeszített horgonyláncához kapcsolunk vitorlacsigához csatolva s aztán a horgonyt felhúzó kötéllel s annak a korongjával leboesátunk a lávárétegen. A ketrecben eltér egy láma meg egy pápuagyerek. Azok leereszkehetnek egész a horgonyig, nem égetik meg a talpukat. Mi ketten a Padronéval rögtön összeállítottuk a fufangos vehikulumot. Ennél rövidebb idő alatt viciálást létre nem hoztak. Csak a hajó felszálló-hidját kellett leereszteni, hogy azon át a tehervonatot a kész vasuttra leguruljon. Ezalatt a hölgyek felhozták a földézetre a két lámát. Gyönyörű egy párt állat volt, hóhéber seiyemgyapja, keeses pofája, nagy fülei, két-ujju patája. A láma a világnak a legszelidebb vadállata. Nincs is semmi fegyvere az önvédelemre: se rug, se ököl, se harap. Csak egy nemét ismeri a bosszúállásnak: leköpi azt, aki bántalmazza, s a nyála mérges. — Amint a gyerekek meglátták a két kedves állatot, nagy sikongatással rohantak hozzájuk, nyakukba borultak, ölelték, csókolták. Ilyen lehetett az, mely a vízbe fulladt. A két láma is viszonzni látszott a nyájaskodást. Ilyen emberi alakokhoz voltak ők szokva a Cordillerák völgyeiben; ezeknek a szavait értették: honfiak voltak. „Ezek a tieitek“, mondá a gyermekeknek a Padrone az ő nyelvükön; amire azok sorba mind

BELFÖLD

Két új főrend. A hivatalos lap újesztendei száma a következő legmagasabb királyi kéziratot teszi közzé:

A főrendiház szervezetének módosításáról szóló 1885. évi VII. törvények 5. §-a alapján magyar minisztertanácsom előterjesztésére dr. Chorin Ferenc volt országgyűlési képviselőt és Rákosi Jenő író életművét a főrendiház tagjaivá kinevezem.

Kelt Bécsben, 1902. évi december hó 14-ikén.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán, s. k.

Ez a kettős kinevezés méltó folytatását jelentí ama férfiak díszes sorozatának, akik Széll Kálmán kormányzása alatt a magyar főrendiházba bevonultak. Mindkét kinevezés arra igazán érdemes férfival teszi nemcsak számosságát, hanem gazdagabbá is parlamentünk első kamaráját. Chorin Ferenc harmincöt éves fényes közpályának hasznos munkájával, fényes elméjével, széles tudásával és nemes karakterének számtalan bizonyítékával váltott jogot arra, hogy helyet foglaljon az ország főrendei között. Harminc esztendőig volt tagja és dísz a képviselőháznak, ugyanannyi idő óta egyik legelső kitüntetése a magyar jogszámlának, nemkülönben jó ideje ott munkálkodik közgazdasági életünk vezető egyéniségei között. Egy éve, hogy a maga elhatározásából távozott a politikai élet küzdőteréről. A királyi kinevezés most módot adott arra, hogy visszatérjen önkényes exiliumából. Elismerés illeti a kormányt, hogy ezt a kinevezést kezdeményezte. Mert Chorin Ferenc kinevezése neki kitüntetés, a törvényhozásnak nyereség. Rákosi Jenő kinevezésében a magyar újságírást látjuk megítélve. A főrendek házában az irodalom fényes és legitím módon volt eddig is képviselve, hiszen ott ül a magyar költők koszorús fejedelme; de a magyar sajtó képviselő nélkül volt ott mindmáig. Méltó képviselője lesz kétség nélkül Rákosi Jenő, akinek hosszú, munkás életében a toll volt egyetlen szerszáma s aki ezt a szerzői magánéletét a magyar nemzeti ideáléért való küzdelemben forgatta mindenkor, még pedig lelkesedéssel és hatással. Erdemei vannak a magyar sajtó fejlődése, viszonyainak konszolidálása körül éppen úgy, mint külső elismerése körül. Hogy ez az elismerés most ilyen szépen nyilvánul az ő fényes kitüntetésében, az mindnyájunknak jóleső tisztesség.

a négyünket elhalmoztak hódelatuk gyöngéd kifejezéseivel. No hát ezzel a honfoglalás dícső műve lett fejezve. Még a „fehérlő” sem hiányozta belőle. A sziget jog szerint a miénk lett...

A Capitano ajkán újjól megjelent az a gunyoros rándulás. Ugy tettem, mintha nem venném észre.

Ezzel a közlekedési eszközzel napok folytan leszállítottuk a hajónkról a háziállatainkat a karámba s ott hagytuk a két gyermek gondozása alatt. A lámák meg a birkák dugus legelőre találtak a réten, a sertéseknek szolgált a lebulott makk az erdőn, s a földi férgek sokasága a morotvában, tyúk, liba kereshette az élelmét a réten és tóban. Az állami háztartás meg lett állapítva.

Ekkor egyszerre nagy változás lepett meg bennünket.

A gejzir újra kitört. Már napokkal előre, amint a passzázsól jelentkezett, elkezdődött a tompa moraj zuhogó nyugtalankodása a kráter mélyében. Heves lökések rázták meg a hajónkat, rezegett-popogott minden eresztékében. Bömbölő gözfelhők gomolyogtak fel a kráter mélyéből. Egyszer aztán óriási robozással tört ki a kráterlő az új gejzir a mostani szervezetében, öt vízoszlopra szakadva, mint egy legyező, a középső oszlop egyenesen fel a magasba, ahol felhőkoronát képezett, a másik négy egymást keresztelve, félívből omlott alá, egy hatodik vízszög egyenesen a hajónk felé zudul s a szétrepedt hűj orrán keresztül a gépházunkat árasztja el. Es azóta ez a nagy gejzir megmaradt ebben a működésében.

(Folytatása következik.)

A cseh-tót nemzetiség. A nemzetiségi politika mindig aktuális kérdéseivel becses adatokat szolgáltat dr. Csambel Samu *A cseh-tót nemzetiség múltja, jelene és jövője* című tanulmánya. Közvetlen megfigyelés és tapasztalat alapján a szerző politikai tanulmányában lerántja a leplet a nemzetiségi tülök veszedelmes munkájáról s bevilágít a nemzetellenes tendenciák műhelyébe. Az objektív igazság és a hazafias szempont, amely a munkán végigvonul, kiváló értéket ad a tanulmánynak, amelynek az adatait a képviselőházban Haydú képviselő a nemzetiségi vita során sikerrel használta föl. A tanulmányt a turóc-szent-mártoni magyar nyomda adta ki.

A politikai újesztendő.

Budapest, január 1.

A magyar parlament pártjai az idén is eléget tettek annak a hagyományos szokásnak, hogy az esztendő első napján vezéreiket üdvözlik s ez alkalommal politikai jellegű beszédekkel cserélnek az üdvözlő hívek az üdvözölt vezérekkel. Ezek közül a politikai nyilatkozatok közül bennünket és az ország közvéleményét is elsősorban ezuttal és a parlamenti többség körében elhangzottak érdekelnek. Ezeknek a sorrendje ma is az volt, ami minden évben. Először a párt elnöknél, azután a miniszterelnöknél s végül a képviselőház elnökénél tisztelgett a szabadelvűpárt.

A pártelnök előtt *Füskovich József* fejezte ki a párttagok üdvözlését formás és emelkedett hangú beszédben, amelyben különösen meleg akkordot ütött meg, mikor a füző révén támadt pártalakulás jelentőségét méltatta és azt hangoztatta, hogy a nemzeti célokért való küzdelemben, valamint a parlamentarizmus biztosításában minden hazafinak egyesülnie kell. Báró *Podmaniczky Frigyes*, az őz pártelnök, meghatottan és nemes hűvel válaszolt, összetartásra buzdítva a párt tagjait.

Hódossy Imre tolmácsolta a párt érzelmeit a miniszterelnök előtt. Beszéde, amelyet előkelő forma, gazdag tartalom és erős szónoki lendület államférfiúi magaslata emelt, méltó prelüdiuma volt *Széll Kálmán* válaszána, a politikai újesztendő kimagasló eseményének.

Végül gróf *Apponyi Albert* előtt tisztelgett a párt. Itt *Rohonyi Gyula* volt az üdvözlő szónok. Széles alapon felépített egész beszédeben melegen aposztrofálta a Ház elnökének érdemeit és egyáltalán alkalmat vett arra is, hogy a pártgyűlésnek és az egységet biztosító legfőbb tényezőnek, *Széll Kálmán* hatalmas vezető egyéniségének is megadja azt, ami megilleti. Gróf *Apponyi Albert* válasza erővel és szépséggel teljes visszhangja volt az üdvözlésnek.

Általában melegség és lelkesedés jellemezte a szabadelvűpártnak országos jelentőségű házi-ünnepét. Fokozta a melegséget és lelkesedést az a becses újvi ajándék, amelyet *Széll Kálmán* Bécsből hazahozott. A kiegyezésnek sikerrel megvívott nagy küzdelemből hazatérő pártvezérek hívei teletelhetlenül szép óvációban részesítették.

Az ellenzéki pártok közül a függetlenségi *Kossuth-párt* nevében *Krasznay Ferenc* intézett magvas üdvözlőbeszédet *Kossuth* Ferenchez, aki válaszában több nevezetes kijelentést tett. A közjogi ellenzék vezére önr-étel utasította vissza a vele szemben felhangzott gyanúsításokat és olyan helyes politikai érzékekkel jellemezte az a parlamenti kisebbség hivatását, amelyet az ellentétes politikai nézetben levőknek is tiszteltetl kell honorálni. Különösen érdekesek voltak azok a követelések, amelyeket a kiegyezés parlamenti tárgyalásának feltételeiként, továbbá azok, amelyeket a katonai terhekért való rekompenzációképpen felsorolt.

A néppárt gróf *Zichy Nándornál* tisztelgett, gróf *Zichy János* vezetésével, aki ezuttal is, mint már több ízben, nyíltan hirdette a néppártnak azt a hivatását, hogy egy konzervatív pártalakulás magva legyen. Gróf *Zichy János* ezt a nézetét őszintén vallja minden adott alkalommal, de soha markánsabban nem fejezte ki, mint ma, amikor egyebek közt az egyházpolitikai törvényeknek is csak a részleges revíziójáról beszélt és okfejtésének bomlokterébe pártjának konzervatív mivoltát helyezte. Meg vagyunk róla győződve, hogy gróf *Zichy* ezt tökéletes jóhiszeműséggel tette és teszi mindig. Amikor nekem értjük, miért nem világosítja fel pártfelelő arról, hogy a néppárt nevet nem viselik jogosultan s hogy nincs jogosultsága annak a politikai viselkedésnek, amely tölféll konzervatív, lefelé pedig a demagógia jelszávaival és eszközeivel igyekszik hatni a tömegekre. A valóságunk meg nem felelő cég használatát a közbeséges üzleti életben is tilos, a politikai életben pedig fokozott szigorúsággal érvényesülnie a tisztességes verseny törvényei.

A politikai újesztendőről a következőkben számolunk be:

A szabadelvűpárt újjeve.

A pártelnöknél.

A szabadelvűpárt Dorottya-utcai körhelyiségben délelőtti 10 órakor szerződött nagy számmal gyűlték össze a pártiak úgy belső, mint kültagjai, akiknek nevében *Füskovich József* országgyűlési képviselő intézett üdvözlőbeszédet báró *Podmaniczky Frigyes* pártelnökhöz:

A szabadelvűpárt — ugymond — hosszú évek óta legnagyobb pártja a magyar parlamentnek és teljesíti azt a kötelességet, amely reá mint az országgyűlés vezetőpártjára nehezedik. Az a szerencsés átalakulás, amely az utóbbi években a magyar parlament pártközi életében végbement és a parlament két nagy — 67-iki apon álló — pártja közötti levő válaszfalat ledöntötte, csak annál képebbé tette a pártot hivatása teljesítésére. Számban és súlyban megerősödve került ki a párt a legszabadabb választásokból. (Eljenzés) amelyeket az ország valaha látott és támogatja a te bőles és lázadhatatlan előkelő alatt (Elénk eljenzés) annak a vezérlő kormányférfinak politikáját, aki 4 év óta annyi tudással és oly nemes legrverekkel küzd programjának megvalósításáért. (Lelekes eljenzés.) A magyar politikai életben étes küzdelmek folytak és a küzdők olykor érzékeny sebeket ötenek egymáson. De ez nem szerencsétlenség. A szerencsétlenség akkor kezdődik, mikor e küzdelmek annyira elajajnak hogy magának a parlamentarizmusnak a gyökérét támadják meg. Talán optimista vagyok, de nem tudok így kísérletet elképzelni a magyar parlamentben Minden igaz magyar ember át van hatva a tudattal, hogy a parlamentarizmus dekadenciája — ha más nemzeteknél aggasztó betegség tünete — nálunk vezetés szerencsétlenség, mert a parlamentarizmus képezi nemzeti létünknek legpatalmasabb palladumát. (Elénk teltség.) Engedje az ég, hogy még sokáig szentelhesd ünneleten tevékenységét a hazának a szabadelvűpártnak. melynek összetartozásához oly fontos állami érdekek fűződnek és amelynek a te nemes egyéniségedre oly nagy szüksége van. Isten tartson meg sokáig!

A lelkes eljenzés elhangzása után báró *Podmaniczky Frigyes* a következő beszéddel felelt:

Tisztelt barátom! Szeretlek elvársaim! Szívem mélyéből köszönöm meg azokat a szívvelis szavakat, amelyekkel engem az én t. barátom illeti. Gyönyörű szavakat mondottál a parlamentarizmusról; gyönyörűeket, mert igazakat; és csak az igazságban rejlik a szépség. (Teltség.) Nehez időket élünk; nagy kérdések vannak előttünk. En azon régi tapasztalásnál fogva amelyet az Isten megengedett, hogy szerezzek, azt tartom, hogy ha valaha, úgy most van szüksége a szabadelvűpártnak arra, hogy a zászlójára írt azon alapelveket amelyeknek jellegje a át évek óta küzd, amely küzdelem következtében anyai hadast tapasztaltunk — sokkal többet, mint amennyit sokan elismerni akarnak — különösen ebben a pillanatban tettekké tanorozassuk hogy a hazának hasznát hajtsanak. Az egyik az összetartás. (Elénk eljenzés.) A főalapelvek körül össze kell tartani mint egy kőfal. Melekedtetek, mikor a ha a javáról van szó nem jöhetnek tekintetbe. (Igaz! Ugy van!) A másik az, hogy az összetartás mellett türelemmel kell lennünk. A küzdelem — hazafisággal és okossággal párosulva — mindig meghozza a hazának azokat a gyümölcsöket, amelyeket mindnyájan óhajunk. Azt kívánom, hogy a nehéz harcokban titeket soha el ne hagyjon az a hosszú idő óta évről-évre átöröklődő buzgalom, amelyre szükségünk van, hogy szembeszállva azokkal a nagy kérdésekkel, amelyeknek megoldása ránk vár, nyugodtan, győzedelmesen végigharcolhassuk a rank váró harcokat. (Eljenzés.) De hogy ezt tethessük, szükségünk van mindenesetre arra, hogy az uristen titeket én egészéggel áldjon meg hogy családaitokban ne érjen semmiféle szerencsétlenség. Az uristen áldása lebegjen felettetek a jövő évben, amely a magyar történelemnek egyik legnevezetesebb éve lesz. Az uristen titeket sokáig éltesse! (Hosszantartó, élénk eljenzés.)

A miniszterelnöknél.

Ezután a szabadelvűpárt tagjai a miniszterelnökkel épületébe mentek, melynek disztermét valóságilag zsúfolásig megtöltötték. Tizenegy óra tájban riadó eljenzés zúgott végig a párttagok nagy sokaságán: *Széll Kálmán* miniszterelnök lépett a terebe a kabinnet Budapestben időző összes tagjainak élén.

Erre a párttagok sorából előlépett *Hódossy Imre* országgyűlési képviselő, aki nagy figyelemmel hallgatott üdvözlő beszédet intézett a miniszterelnökhöz. Körülbelül ezeket mondta:

Eljöttünk, hogy az újje első napján a szabadelvűpárt nevében kifejezzük előttem meleg szerencsétlenség kívánatainkat, biztosítsunk téged tantoríthatatlan bizalmunkról és általad kijelent programhöz való feltétlen ragaszkodásunkról. (Lelekes eljenzés.) A te programod, a te államférfiúi bölcseséged és a te nyílt és erőlyes egyéniségedbe vetett bizalom mindazokat egyesíti a pártban, akiknek rendületlenül meggyőződése az, hogy Deák Ferenc politikájja képezi azon alapot, amelyen a magyar állam alkotmányos függetlensége és anyagi és szellemi prosperitása biztosítható. (Igaz! Ugy van!) Ezen politikának vezérelve: a törvényesség és szabadságség amelyeknek nemzetünk, gyakran a legsúlyosabb viszonyokkal megküzde, ezredéves állami tennálással köszönheti. Ezen politikának azon része, mely a dinasztiahoz és Ausztriához való viszonyunkra vonatkozik, t. i. a 67-iki kiegyezés, szintén nem ötlesterü, nem az akkori nehézségek időleges elhárítására irányzott expedien, hanem történelmi fejleményeinek termé-

szetes és szükségszerű folyamánya. (Élénk tetszés.) A 67-iki kiegyezés intézményei ugyanis a történelem azon kettős tanulságán alapulnak, hogy a Habsburg-dinasztia, Magyarország és Ausztria, tehát ezen három lényegző mindegyike, kölcsönösen egymásra vannak utalva, és hogy amint egyrészt a magyar állam biztonságát a Habsburg-dinasztiaval és Ausztriával a pragmatika sanctio szerint fennálló viszony jokoza, így másrészt a dinasztának hatalmi állása és a monarchia másik államában való uralma is csak egy alkotmányosan kormányzott, anyagilag és szellemileg prosperáló, önálló és erős magyar állam által biztosítható. (Élénk helyeslés.)

A most napirenden levő vám- és kereskedelmi kérdéseknél is kell, hogy a történelem eme tanulságai és a 67-iki kiegyezésnek vezérszmei legyenek irányadók. (Ugy van!) Onajandó, hogy a politikailag egymásra utalt két állam gazdaságilag is szövetségre tudjon lépni; de nem egyiknek a másik rovására, hanem egymás támogatására és a teljes paritás elvének megfelelőleg úgy, hogy a vám- és kereskedelmi szövetségben mindegyiknek érdeke megóvassék. Megelégedéssel értesültünk a lapokból, hogy a te buzgó fáradozásaidnak sikerült a vám- és kereskedelmi szövetségre nézve a másik állam kormányával a megállapodást létrehozni. Bizton reméljük, hogy az meg fog telni azoknak a követelményeknek, amelyeket az imént a vám- és kereskedelmi szövetségre nézve kívánatosnak mondtam és hogy ez a megállapodás törvényhozásunk által szentesíthető leend. Meg vagyunk arról győződve azért, mert benned, mélyen tisztelt vezérünk, a 67-iki alap tántorítatának hívét, egész szellemének legavatottabb ismerőjét tudjuk. Te eddig is minden ténykedéssel előretettél a 67-es alapon való bizalmat és a most folyamatosan volt és levő vám- és kereskedelmi tárgyalások során te Magyarország érdekeit oly szívós kitartással védelmezted, hogy ezzel nemzetünk egész elismerését biztosítottad magadnak. Ezenkívül vállaidra neheztedek majd még a más államokkal megkötendő, illetőleg megújítandó vám- és kereskedelmi szerződések. A te épp oly tapintatos, mint erőlyes eljárásod következtében azonban, amelyben miniszterársaid is osztoznak mi most már a legnagyobbban nézünk azok elé és bízunk abban, hogy itt is a kívánt sikert legod elérni. Ezért jöttünk hozzád, mélyen tisztelt vezérünk, úgyjéi üdvözléteinkkel és ezért kérjük isent, hogy léged és miniszterársaidat sokáig éltesen. (Szűnni nem akaró, lelkes éljenzés és taps.)

(Széll Kálmán beszéde.)

Széll Kálmán miniszterelnök a következő beszéddel válaszolt:

Igen tisztelt képviselőtársaim, mélyen tisztelt és szeretett barátaim! (Halljuk! Halljuk!) Gondolkodni terhes és küzdelemmel teljes év tűnt le az idők végtelenében.

Felváltotta egy másik, amelyről mindannyian kérdezzük magunkban, hoz-e jót a hazára és óvja-e a bajtól és gondtól a hazát.

Ti eljöttetek, hogy nekem és miniszterársaimnak szíves és jó kívánataitokat kitejézték. De ti többet tesztek. Ti nemcsak ezeket fejeztétek ki; ti adtok. Ti nem jöttök üres kézzel; ti hoztok bizalmat; hoztok politikai és egyéni bizalmat és ezzel azt a nagy kincset, amelynél becsebbet a közélet nem ismer.

A politikai és egyéni bizalom, különösen súlyos és nehéz viszonyok közt, nemcsak ékesége a közéletnek; nemcsak adomány, amelynél értékesebb alig van: fegyverzet az, erősség azoknak számára, akiket együttműködésre szólított a haza szolgálata. Es minél állandóbb és minél igazibb az a bizalom, annál nagyobb a becse és annál erősebb fegyverzetet ad annak, akire ruházva van.

Es a ti bizalmatok állandó: hisz negyedszer nyújtjátok nekem (Éljenzés.), és igazi, mert azokból a forrásokból bugyog, amelyek annak igazi és maradó értékét adnak: a mi elveink, a mi politikai hitvallásunk egységéből, a mi programunknak szolidaritásából, a mi törekvéseinknek azonosságából. Es igazi és tiszta e bizalom, mert ezt az így megalapított politikai bizalmat átszűrni bennetek a szeretet, amint ahogy átszűrni és áttisztítja a forrás vizét a szikla rétege, amelyből fakad. (Tetszés.)

Fogadjátok ezért a nagy kincscért, amelyet ti nekem és miniszterársaimnak hoztok, lelkiünk mélyén érzett köszönetünket.

Hát mit mondjak én ennek fejében egyebet, mint azt, hogy érzem azt a nagy kötelességet, amelyet ez a nagy bizalom reám ró? Es hogy minden igyekezetünket és minden erőnket semmi egyébire, csak arra fogjuk fordítani, hogy a haza és a közügy szolgálataiban ezen bizalomra magunkat érdemesítsük? (Élénk tetszés és éljenzés.)

Mit mondjak mást? A csatából jövők. (Élénk éljenzés.) Hozzám tapad még a küzdőtér pora. (Élénk tetszés.) Csak pár órával ezelőtt nagy küzdelem, nagy munka nyert befejezést. (Élénk éljenzés.)

Oly küzdelem volt ez, amelyet a két küzdőfél nem egymás ellen folytatott, hanem amely a békkért és egymás megértéséért folyt. E küzdelemben nincs győzelem, nincs vereség. (Élénk tetszés.) Nincs győző, nincsen legyőzött. (Élénk helyeslés.) De van siker, van eredmény mind a két fél javára és mind a két fél előnyére. (Tetszés és helyeslés.)

Es talán mégis van legyőzött és mégis van győző. Legyőztek azok az akadályok, azok a nehézségek, azok az előítéletek és azok az eltérések, amelyek odig az egymás megértésének útjában állottak. (Tetszés.) Es győző és győzelmes is van egy: az a gondolat, hogy azok, akik a fejedelem azonossága és a váhatatlan politikai kötelek által egymáshoz fűzők, helyesen cselekszenek, ha a gazdasági közösséget egy újabb időszakra a szövetségben fenntartani tudják. (Élénk helyeslés.) Ha egymást megértik, ha egymás érdekeivel számolva, egymás érdekei iránt méltánylással viseltetve, nem kívánnak egyoldalú áldozatokat, (Igaz! Ugy van!) hanem az érdekek kiegyenlítését és a békességes egyetértést és együttélést óhajtják. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Ezt hozza meg az a kiegyezés, amelyről számot fogok adni, de nem itt és nem e percben, — ami, gondolom, természetes is — hanem a törvényhozás előtt. (Élénk helyeslés.)

Es én hiszem, hogy ez a számadás igazolni fogja, hogy a magyar kormány az ország érdekeit — méltányos alapon számbavéve — a másik szerződő fél érdekeit is — meg tudta óvni és biztosítani tudta az ország gazdasági létérdekeit és ezek egyikét sem adta fel és sértette meg. (Élénk helyeslés.) Be fogja bizonyítani, hogy ez a kiegyezés megfelel az 1899. XXX. törvényeik rendelkezéseinek és szellemének, megfelel azon kijelentéseknek és az ezen kijelentésekben vállalt kötelezettségeknek, amelyeket én a gazdasági kiegyezés tekintetében tettem és vállaltam. (Élénk helyeslés.)

Egyra minden körülmények között el voltam határozva: tisztázni végleg a kérdést, még mielőtt az újf küszöböt átlépjük és megszüntetni azt a bizonytalanságot, amelyet a tárgyalások hosszu menete előidézet és amely gazdasági állapotainkra súlyosan nehezedett, sőt végzetessé válhatott volna azokra; mert a titkos és lappangó láz sorvasztó betegség, amelynek semmi szervezet ellen nem áll. Bizonyosságra és döntésre volt tehát immár feltétlen szükség.

Arra törekedtem, hogy a kiegyezés létrejöhön és örökök, hogy létesíthetett (Élénk éljenzés.), de mert a helyzetet tovább függőben tartani nem lehetett, el voltam késülve arra is, hogy, ha a meggyezés méltányos alapon lehetetlenülne válna, az elkülvittet és önálló alapon való gazdasági berendezésre térjünk át. (Élénk helyeslés.)

Es mit mondjak ezuttal még egyebet? (Halljuk! Halljuk!) Aki még most sem ismeri az én politikai törekvéseimet, aki még most sem ismeri szándékaimat és nézeteimet: annak én ma, négy év után, hiába beszélnék és annak hiába fejtegetném azokat ujól. (Tetszés.) A programot annak, aki meg akarja tartani becsületesen és lelkiismeretesen, nem kell minduntalan magyarázni. (Élénk helyeslés.) En oda állítottam a programmat és hű maradok ahhoz és annak szellemében rendületlenül. (Élénk éljenzés.)

Ebben az irányban akarom, miniszterársaimmal együtt, az ország ügyeit vezetni a jövőre is a legmagasabbtól a legkisebbig. (Élénk tetszés.) Az igazságnak, az objektivitásnak, a közügy és a közérdek mindenek felé való helyezésének elve alapján, a nemzeti és igazi szabadelvű irány szigorú megtartásával (Élénk helyeslés.) akarom a nemzet egyetemének minden érdekét gondozni és fejleszteni, akarom gyarapítani az ország közjavát, szilárdítani a magyar nemzetet és az egységes magyar nemzeti államot. (Élénk tetszés, éljenzés és taps.)

Igen nagy munka áll előttünk. (Halljuk! Halljuk!) Első sorban is a gazdasági kérdések törvényhozási elintézése, amelyeknek előkészítése az, ami a kormányok között történt; még pedig, gondolom és reményem, oly előkészítés, amely a feladatokat megkönnyíti és a törvényhozási elintézését biztosítani alkalmas. (Élénk helyeslés.)

E mellett minden egyéb, ami még reánk vár, a legmegfeszítettebb munkássággal is ennek az évnek talán minden percét igénybe fogja venni. A legnagyobb erőfeszítésre lesz szükség a kormány és a törvényhozási részéről, hogy ezen feladatokkal megbirkózzék úgy, amint ezt az ország érdekei kívánják. (Élénk tetszés.)

Ebben a munkában a ti támogatástok nélkül, a ti odasó, egységes, egymást megértő és soha meg nem tántorodó támogatástok nélkül lehetetlen előre menni.

Ezt a támogatást kérem én tőletek; és ha azt látom és érzem, hogy nincs a hátam megett úr, hanem, hogy fedve vagyok egy egységesen gondolkodó, együtérző és egyetértő párt által: akkor minden baj ellenére sem féltom az ország ügyét, hanem isten áldását remélem rá. (Élénk tetszés és éljenzés.)

E munkában érzületeink és törekvéseink bizonyára még inkább összelórnak; és erősek és ellenállásra képesek leszünk, mint ahogy a tűznek izzó ereje a vasat erősíti, keményíti, acéloszza. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Isten áldását kérem rátok, a legjobb és legbensőbb kívánatokkal; és nemcsak ujból kérem, de köszönöm is azt a politikai és egyéni bizalmat, amelyet előttem és miniszterársaim előtt kifejezti szívesek voltatok. (Szűnni nem akaró élénk éljenzés és taps.)

A Ház elnökénél.

A szabadelvűpárt tagjai ezek után az új országba hajtatnak, ahol az elnöki elfogadóteremben gyülekeztek. Itt megjelentek a kabinet tagjai is, élükön Széll Kálmán miniszterelnökkel, akit a jelenlevők lelkesen megüdvözöltek.

Az országgyűlési szabadelvűpárt nevében gróf Apponyi Alberthez, a képviselőház elnökéhez, akit a terembe léptekor szintén lelkes éljenzéssel fogadtak, Rohonyi Gula intézett beszédet.

Mielőtt — ugymond — a Ház elnöki tisztét, ezt a fényes állást, amelynél diszessébet a nemzet képviselése senkinek sem adhat, elrogladt volna: gyakran hallottuk ragyogó, elragadó szónoklataidat, a retorika valódi remekét. Jelenlegi állásodban ninesnek olyan fényes külső sikered; de tevékenység maradó nyomokat hagy a nemzet alkotmányos életében. mert te vagy a nemzeti képviselő bizalmának letéményese, te vagy tanácskozasainak, nyugalmának, méltóságának és a parlament jogainak éber őre. (Ugy van! Ugy van!)

Bizskén valunk téged a magunknak, a szabadelvűpárt tagjának; bár valójában te már régen nem vagy egy párt; életed, munkálkodásod és sikered: az egész nemzeté. Es nekünk, kiket hozzád a barátság köteleken túl a közös elvek és törekvések kötelei is fűznek, jól esik látunk, hogy az egész nemzet, a képviselőház valamennyi pártja osztatlan bizalommal és őszinte tisztelettel viseltetik irántad, jellemed, őszinteséged és részrehajlatlanságod iránt s ez a bizalom és tisztelet a leghesebb viák. A legnagyobb paramenti küzdelem középete is soha meg nem ingott, soha meg nem csökkent. (Ugy van! Ugy van!)

Nehéz idöket élünk. Miniszterelnökünkötöl az imént hallottuk hogy a gazdasági kiegyezés Ausztriával végre létrejött. Nem ismerjük közlelebről a kiegyezést, de bizunk kormányunkban, bizunk kormányunk tapintatában, erélyében és bölcsességében. (Élénk éljenzés.) hogy az a kiegyezés Magyarország nézve káros nem lehet. De okunk van örülni külvülvősen azért, hogy az a bizonytalan állapot, mely egész gazdasági életünket megbénította, elvégre véget ér. (Ugy van! Ugy van!) Nehéz feladatok megoldása előtt állunk. Mindnyájunk közreműködésére van szükség. Állami szükségleteink egyre omeikednek, gazdasági életünk pang. Nem akarunk elmaradni a kulturámetzek versenyében a haadás terén, de számolnunk kell a mi adózó polgártársaink, a nemzet teherviselési képességével. (Ugy van! Ugy van!) Kettős gondossággal és lelkiismeretességgel kell minden kiadást, minden szükségletet mérlegelni. De biza kormányunk bölcsességében erélyében és hazafiságában, nyugodtan és bizalommal tekinthetünk a jövőre mert tudjuk, hogy mindnyájan ott leszünk, ahol nemzeti és gazdasági érdekeinket védeni kell és híven, odaadón fogjuk támogatni kormányunkat nehéz munkájában. (Ugy van! Ugy van!)

Négy éve lesz, hogy a közjogi alapon állott két párt kormányzóknak bölcs, hazafias és messze jövőre látó programja alapján egyesült. Azóta nem egyszer kísértet a lapokban a hír a szabadelvűpárt különböző elemeinek szölvülvülszáról, a beisó viszállyokról és a párt bomlásáról. Istenek háia hogy a hír nem bizonyult valósnak s ne is joroduljon soha valóságra; mert ennek az országnak egy erős, önérteles és egységes szabadelvűpártja van szükségére. (Élénk helyeslés.) amely hivatásának magaslátán állva, a többi pártokkal válítve munkáljon a haza javán és az egységes hatalmas nemzeti állam felépítésén. (Tetszés.)

Ezt a nagy célt csak összefartásban egyetértésben ogjuk elérni, mert egyedül ez ad erőt a nagy célok elérésére. Apoluk tehát az egyetértés, ne csak a pártéletben, de a közélet minden terén. osztályra, vallásra és nemzetiségre való különbség nélkül; apoluk az egyetértést a király és nemzet között: akkor lesz nemzetünk nagygyva, hazánk erőse, hatalmasa. (Éljen!) Valamint Nagy Konstantinnak győzme napján megjelent az ég bötlyán az a jel, mely úgy szól: „En tui nika”, ez legyen a mi jelszavunk küzdelmeinkhez a jövőben. (Élénk tetszés.) Ugy érzem, midőn az újf küszöbön először jelentünk meg alkotmányunk ez új, fenséges templomában hogy, imára kellene kelesonunk kezeinket, hogy Isten áldását kérjük nemzetünk, királyunkra, hazánkra s annak minden polgárára. Legyen és maradjon az ő kegyelme és ádása rajtunk és munkálkodásunkon. Neked pedig azt kívánjuk, adjon a Gondviselés erőt és egészségét, hogy meg soká szolgálhassad a nemzet ügyét mindnyájunk öröme és hazánk javára.

A lelkes éljenzés és taps elhangzása után gróf Apponyi Albert így válaszolt:

(Gróf Apponyi válasza)

Mélyen t. képviselőtársaim, kedves barátaim! Az az üdvözlés, amelyel minden éviörduló alkalmával a képviselőház elnökét megisztelni szokás, első sorban magának a parlamentarizmus elvének szól, amely elvot ez a dzses elnöki méltóság mintegy jelképezni van hivatva, amennyiben ennek a méltóságnak a feladata a parlament összes tényezőit a maguk jogainak gyakorlásában biztosítani, e jogok gyakorlásában előördulható tulkapasoktól óvni, a népképviselnek alkotmányos jogkörét sör-

tellenül fenntartani, harmóniában és tisztelben tartásával a többi alkotmányos tényezőknek jogkörével és nimbuszával, hogy ezen a módon elősegítse és biztosítsa az összes alkotmányos tényezőknek, főleg pedig a koronának és nemzetnek harmónikus együttműködését.

Hogy az elnökség ezt a súlyos feladattal teljesíthesse, hogy ezt nemcsak betű szerint, de az állás szellemében megoldhassa, bizalomra van szüksége; bizalomra van szüksége a parlament összes tényezői részéről. És nekem nagy lelki megnyugvásomra szolgál, hogy egyévi hivataloskodásom alatt semmi jelét nem tapasztaltam annak, hogy ez a bizalom a képviselőház bármely részében és bármely oldalán megingott volna. (Ugy van! Ugy van!) De azért mégis mély hálával vagyok eltele irántuk, t. barátaim, akikhez még a politikai nézetegységnek köteleke is fűz, hogy ennek a bizalomnak és egyúttal a baráti ragaszkodásnak és szeretletnek az alkalmának kifejezést adni szívesek voltak. (Élénk éljenzés.)

Szónokotok kiterjeszkedtet a politikai és pártviszonyokra. Nagyon természetesen jogjaitok találni, hogy állásom követelményei szerint én ezekről az ügyekről, erről az eszmekorról csak igen nagy tartózkodással nyilatkozhatom. (Helyeslés.) Némely eszmének megpendítésével azonban mégis válaszolhatok t. szónokotoknak e részben elmondott szavaira is.

O célszót tett a szabadalvúpart belételeben beállott nagy változásra és annak valódi állítólagos utóhatására. Konstatahalom, hogy maga az a tény, hogy tisztelt szónokotok még az én szerény politikai terékességemnek azon részéről is, amelyben nagy részekkel szemben állotam, olyan meleg hangon tudtak nyilatkozni, mint ahogy ma nyilatkozott, bizonyítja, hogy azok a lélektani nehézségek, amelyek közöttünk valaha fennforgottak, gyökeresen elenyésztek. (Élénk helyeslés.)

Tiszta objektív alapon áll a szabadalvúpart összes tagjainak együttműködése és amit a kormányelnök által bölcstapintattal és államférfi belátással felállított programnak sikerült a közjogi alapon álló elemek legnagyobb részét együttműködésre egyesíteni, úgy szabad abban a hitben és reményben élnünk, hogy a fennforgó kérdések megoldásánál ugyanazon államférfi bölcstapintatnak sikerülni fog az együttműködés feltételeit fenntartani és továbbfejleszteni. (Hosszantartó éljenzés.)

Ennyit szabad volt nekem annak a pártnak viszonyairól és annak a pártnak kitalásairól mondanom, amelyhez tartozni szerencsém van; szabad volt annak dacára, hogy a képviselőház elnöke vagyok, mert itt nem állok meg. Nemcsak erre a pártja terjednek ki az én jókívánságaim, hanem a képviselőház összes pártjaira; kívánom nekik, hogy mindegyikük egész működésében álljon mindig annak az eszmének magaslátán, amelyet képvisel (Élénk tetszés.), hogy akképpen a képviselőház valamennyi tényezőjének összhangzatos működése által ez a ház ebben az évben és minden további esztendőben is legyen mindenkor a nemzeti jogoknak, a nemzeti érdekeknek, a nemzeti érzelmeknek megtámasztalhatatlan erőssége és a nemzet javára folyó eredménytelen, termékeny munkának műhelye. (Hosszantartó éljenzés.)

Ezzel a kívánsággal üdvözölök nekem benneteket, hanem üdvözölöm az egész képviselőházat, annak összes tagjait és ezzel a kívánsággal, gondolom, jól kívánok a mi királyunknak és a mi hazánknak is, amelynek dicsőségére, hatalmának, jólétének, boldogságának gyarapítására váljon mindegyikünk működése, mindegyikünk munkája. (Hosszantartó élénk tetszés.)

Fogadjátok meg egyszerű köszönetemet szíves üdvözlésekért. (Hosszantartó éljenzés és taps.)
Az üdvözlés után az elnöki fogadóteremben dunsan terített diszes asztal várta az üdvözlésre megjelent képviselőket.

A függetlenségi párt ujve.

Az országos függetlenségi és 48-as párt ma délelőtt 11 órakor tisztelt Kossuth Ferencnél, a párt elnökénél. A tisztelőben a pártok csaknem valamennyi tagja részt vett, köztük Komjáthy, Jusch, Tóth János. Az üdvözlőbeszédet a párt nevében Krasznay Ferenc mondta.

A szónok hangsúlyozta, hogy öket nem a szók hozta ide, hanem ök Kossuthért önmagórt jöttek, hogy meghajtsák előtte az elismerésnek és férfias becsülésnek a zászlaját, azért a lérdagságteljes, hazafias munkásságért, amelyet kifejt. De elhozta öket a léli szükség is, hogy elmondják neki, hogy a párt mindenben egynek érzi magát vele. Szól ezúttal az öszmonarchikus politikáról, amelynek bünei beteltek ma, amikor olyan áldozatokat követel, amelyek egyértelműek a nemzet jövőjének feladásával, s melyek azt akarják, hogy a nemzet mondjon le gazdasági önállóságáról s hogy évtizedről évtizedre megszorított vasbarronász engedje kisajátolni gazdasági életvedeit. A kormányának nincs bá-

torssága a nemzet akaratának érvényesítésére, s ténykedése lehetetlen helyzetbe hozta körgazdaságunkat. A függetlenségi pártnak összes erőit egyesítenie kell s Kossuthal élén küzdenie, ha kell, a végső legyőzésekkel is. A párt a legkivételesebb védelmi eszközökhöz lesz kénytelen nyulni. A függetlenségi pártúra sok teendő vár, a munkatér nagy, csaknem belátatlan, de ragaszkodás is nagy Kossuth iránt. Azt kéri az egész párt a magyarok istenétől, hogy tartsa meg Kossuthot a hazának nagyon soká. (Lelkes éljenzés.)

Kossuth Ferenc válaszában megköszönte pártjának személyéhez való ragaszkodását, e ragaszkodás kölcsönös, mert az ő szűkebb családját pártja tágabb családját pedig a magyar nemzet képezi, az a magyar nép, amelynek jövőjéért, jólétéért, boldogságáért és hazánk függetlenségéért és szabadságáért, amíg csak él, fáradozni, küzdeni fog.

E bizalom a pártjánál — ugymond — egy perccig sem hordanám a nék zászlaját s e bizalom képezi összetartásunk erős várát. Ezt az erős várát az én kezem lerombolni soha nem fogják; és bármilyen szörények talán teheségek, azt tudom, hogy hazafisággal ogy nagy, akaralom oly szilárd, meggyőződésem oly erős és elveim oly rendíthetetlenek, hogy bizalmatlanságra nem adhatok okot, mert csak azért sem, mert a mesterek mestereinek oldala mellett tanultam meg azt, miképpen kell a hazát szeretni és szolgálni; és nemcsak saját mélyeségek meggyőződésem, de a sors keze is rávezelet arra az útra, amelyen járni kedves kötelességem éltom fogyalt.

Azon gyanusításokkal, azon konkolyhíntésekkel szemben, melyek pártunkat folytonosan érintik, önző és ismert célokat követő helyekről, a párt mindenkoron jelét adta annak, hogy szilárdan és egységesen áll. Ilyen volt vezetésemmel a múltban, ilyen a jelenben is és ilyen lesz a jövőben. És én hangosan mondom, hogy meghajlik az egész ország, hogy pártunk erős és egységes, elveiben, céljaiban, akaratában. Ami nem azt teszi, hogy személyes meggyőződés-nélküli tömeget alkotunk; nálunk a meggyőződéssenként sem akar rablancokat verni; de a szabadság meggyőződés mindenkoron odavezette pártunk összeségét, hogy minden fontos kérdésben egyhangulag határozott. Ami azokat a gyanusításokat, rágalmatokat és kicsinyléseket illeti, amelyekkel engemet folytonosan érintenek, erre válaszom csak az, hogy életem egy nyitott könyv, amelynek minden lapját jelemlét fölve nyujtatom oda a becsmélőknek, megtalálják ott küllidő életmóv vonatkozólag a legbizelgőbb elismerést, amelyre egy tudományos pályán működő férfi aspirálhat, és itthoni életmóv nézve pedig megtalálják azt a ténny, hogy a szeretet és lelkesség, melylyel az ismeretlen Kossuth-ivadéknak adozott a magyar nép az első perőtől fogva, midőn kötelességétre jelenektem, csak jókódottól azóta, és szemmeláthatólag fokozódik, bárhol megjelenek, mikor az ismeretenség mezét levelem, ott állhatok szerényen bár, de szándékaim tisztaságának világosságától környezve a nép előtt.

Igenis, egységes a pártunk, egységes és erős s erre szüksége is van az országnak. Hazánk helyzete olyan, hogy nem lenne jövője, ha a jövőre az utat egy erős párt nem egyengetné, nem lenne jelene, ha egy erős párt nem tenné lehetővé azt, hogy az osztrák követeléseknek folytonosan engedjenek.

Ellentállásunk nem azt jelenti, hogy mi a kisebbség akaratát akarjuk érvényesíteni a többség akaratával szemben, mert ez az alkotmányosság alapvető jogátalja fel; hanem mi egyrészt tagadjuk, hogy a többség az ország valódi többségének a kifejezője lenne, tekintve azt, hogy a választók száma alig képezi egynegyed részét a nagykorú polgárok összesének, tehát a polgárok 3/4 részének érzése, gondolkodása nem jut kifejezésre, másrészt ellentállásunk, ha érdejlésen megnyilatkozik, az mindig nemzetünk jogainak megvédelméért történik. Egy hajszálnyit sem engedve elveink tisztaságából, avert mégis szemmel tartjuk azt, hogy addig is, míg elveink megvalósítására eljön az alkalom, elő kell mozdítanunk oly vívmányokat hazánk számára, melyek erős ellenállásunk és határozott követelésünk nélkül elérhetők nem lennének. Ilyen példán a készízetés felvétele, az elváltat megálizó évi tributum megváltása, a járadékok eltrélese, melynek 1903. éltől meg kellett volna trérlése. A magyar mezőgazdasági érdekek erős védelme az osztrák önzés ellen. A magyar ipar érdekeinek hathatós támogatása a vasuti politikával, melyet Ausztria mindig erősen ellenzett. A katonai javaslatok terén a közvélemény által követelt kétélvi szolgálat, a magyar ezredekben a magyar nyelv és kizárólag magyar tiszték. S addig is, míg a magyar zászló teljesen diadalmaskodik feg, legalább a dualizmus kifejezése a hadsereg zászlóján. Az udvarra nézve pedig, addig is, míg a magyar király nem fog Magyarország tóvárosában székelni, annak kimondása, hogy Budapest a mindenkor trónörökösnek mindenkor székelye. Ezek mind vívmányok lennének s elérhetők már ma is, s habár nem egy ezek közül nem képezi azt, amit pártunk elveiből kifolyólag követel, mégis ha életrenek o vívmányok, ez azért lesz, mert a nemzet ereje és akaratla bennünk nyilatkozik meg. Ilyen lesz az is, ha a választási jog kiterjesztetik addig is, míg az általunk vallott, magyarul írni és olvasni tudashoz köztöl általános szavazati jog behozatik és ha a cenzus arányosítatiki és leszállítatiki, addig is, míg el nem töröltetik a cenzus mint választási jog-alap, továbbá ha a közegéseninti szavazás behozatik és a politikai jogok gyakorlásába bevonatik az intelligens munkásosztály. Ezek a vívmányok is, ha létrejönnek, a nemzet erejének lesznek kifolyásai, mely erőit mi képviselünk. És most rátrék a körgazdasági tórré, melyet érdekesen érintett Krasznay barátom. Meggyőződésem, az hogy az ország szegénységbe, nyomorúságba esik, ha nem szerezheti meg gazdasági függetlenségét. Nyomorúságba esik az ország, ha tovább is nélkülözni kény-

ten az ipart, melynek fejlesztése a közös vánterülettel csaknem lehetetlen; és nyomorúságba esik, ha Ausztria marad és még inkább lesz egyedülí vevője nyers-termelőstünknek.

Mindezt nem látja be sem a többség, sem a kormány és éppen most egy megdöböntöl és csaknem szinpadias jelenetbe, az év utolsó napjának vége előtt két órával kötik meg Bécsben a kiegyezést, mely mely ha törvényesen létrejöhet, az ismét tíz évre odalaincolná az országot Ausztria szekeréhez.

Azall, hogy az 1902-ik év végén ily órási erőfeszítéssel erőttel a kiegyezés, teljes mérvben igazat adtak azon felfogásunknak, amelyet a miniszterelnök tagadott, hogy a kiegyezés megkötését lejáratni időhöz, 1902. év végéhez köthite az 1899: XXX. törvényoik. Nem lehetne eléggé sajnálni azt a rendszert, mely hazánkban lábrakapott, hogy a törvényeket mindig a nemzet jogai kisebbitése irányában magyarazzák már évek óta. Most kiderült, még pedig a fötényező órási erőfeszítésre derítte ezt ki, hogy a mi törvénymagyarzatunkat tekintette Széll Kálmán is a törvénynek megeléglő.

Ki kell azonban jelentenem, hogy az, hogy a megegyezés létrejött a Széll- és a Koerber-kormányok közt, nem nagy jelentőséggel bír még, tekintve, hogy már éppen úgy létrejött egy másik kiegyezés is, a Bánffy- és a Badeni-kormányok közt, mely 1898-ban április 20-án benyujtott 888. számú törvényjavaslattal képezte.

Énnek az egyezménynek értelmében és feltételei szerint tartott fenn a jelen állapot, törvényvel nálunk és a császárszakszusszal Ausztriában s ez az állapot még sem fogadtatott el rendesnek, tekintve azt, hogy most új egyezsére lépett ismét a két kormány.

Az nem lehet, hogy a magyar országgyűlés többsége azt az új egyezményt megszavazza, azelőtt, mielőtt bizonyossá válik, hogy Ausztriában a Reichsrath többsége is megszavazná. A magyar önértet tiltja azt, hogy ismét megküsse saját kezét az ország azzal, hogy törvényne válik nálunk egy olyan egyezmény, mely nem válik törvényne Ausztriában. Ilyen kísérlet ellen egész erejével fellázadna a mi pártunk, mert ha van is joga a többségnek, meggyőződéssel érvényesíteni a szerződésre nézve a kisebbség meggyőződéssel szemben, ha ezt alkotmányosan teheti, de arra joga nincs, hogy ismét megküsse az ország kezét és szabadon hagyja Ausztriát, úgy hogy jöhessen Koerber után egy X, aki csak úgy változtathat akarná a Koerber szerződést, mint Koerber akarta változtatni a Badeni-szerződést. Magyarország nem báb, nem pójoca, hogy vele ily csúfosan játszanak. Nehéz időknék nézünk elejbe, kedves barátaim, a kiegyezés kérdése, a vám és kereskedelmi kérdések, az ujonejutalek emelésének kérdése éppen akkor, amikor az ország legszegényebb és az udvarcsaló költekeinek emelése szinte ebben a szerencsétlen időpontban, ezek mind olyan kérdések, amelyek nagy erőfeszítést, nagy munkásságot, nagy és önléldöző odaadást fognak igényelni fölünk hazánk jogai és érdekei védelmében. Hiszem, tudom, bízom benne, hogy mi szorosán összetartva és összeszalva a legtisztább hazaság kötelekeivel és egymás kölesönös szeretetével és tisztelével teljesíteni fogjuk fenyesen kötelességeinket. Boldog újvet nektek, családoknak és a sokat szenvedett hazának!

Az egybegyűlt párttagok lelkes éljenzéssel fogadták e'nökük beszédét.

A néppárt ujve.

Az országgyűlési néppárt tagjai az idén is tisztelt elnöküknél gróf Zichy Jánosnál, aztán gróf Zichy Nándort keresték föl, akinek gróf Zichy János tolmácsolta a párt jókívánatait hosszabb politikai tartalmu beszéddel.

Gróf Zichy János beszéde elején a politikai helyzet bizonytalanságát emlegette, aztán hangoztatta, hogy a néppárt a 67-iki kiegyezés alapján áll és a politikai türelmesség tekintetében elment a végső határig. A pártnak nem róhatja föl büntül senki, ha nem az mondja, amit a miniszterelnök már egy évvel ezelőt mondott. A különbség a néppárt és Széll Kálmán közt szerinte csak az, hogy ömíg ő a hatalom birtokában ezen hangzatos kijelentés óta egy egész évet engedett elvonulni a nemzet felett, addig a néppárt már ma határozottan kijelenti azt, hogy a várakozó állásponttól átép a hangos követelés álláspontjára, mert minden komoly és hazafias politikai pártunk a tizenkettedik órában szigoru kötelessége odahatni, hogy a nyomászó bizonytalanság tényleg megszűnjék, nehogy az állítólag létrejött kiegyezés tényleges megvalósíthatásának gondolata Magyarország életében lassankint egy lehetőséggé jesszőt ránképve váljék. Első törekvésünk tehát, ugymond, ez új évben oda fog irányulni, hogy szigoruan ragaszkodva a 1866. XII. törvényoikben letett elvekhez a gazdasági bizonytalanság megszüntetéséig, ha lehet, a gazdasági kiegyezés megvalósítását a legerélyesebben szorgalmazzuk.

Mindig sürűbben, mindig hangosabban, ugyszólván a társadalom minden rétegében nap-nap után halljuk hangzatosai egy konzervatív párt kelteközésének szükségességét. Konzervatív politikát annak természete folytán nálunk csak a legszilárdabb keresztény és nemzeti alapra lehet építeni. Azért követeltik állandón a keresztény morál alapjának, a magyar konzervatív politika fundamentumának regenerálása érdekében az egyházpolitikai törvények revizióját azon formában és azon fokig, amely formában és amely fokig azt, nézetünk szerint, a keresztény állam állandóságának érdeke, a katolikus egyház, valamint a keresztény felekezetek tekintélye e hazában feltétlenül megkövetelik.

Nem annyira ismételt sürgetésünk, mint inkább az egyházpolitikai törvények által, különösen a felekezetnélküliség lehetőségé révén a kereszténységen

ültöt mély és érzékeny sebek a keresztény tábor allandó nagy vesztéségei és az ebből eredetű erkölcsi proletáriátus terjedése. végre a teletekzetnélküli szociáldemokraciá erösödése hangosan követelik *első sorban a teletekzetnélkülség eltörlését*, mely kiáltás befogadására megnyitnak ma még a on iberális szívei is, kik a lelkiismereti szabadság jelszavának bájos cselegése alatt félrevezetve, tisztán idealizmusból követelik e' azt a nagy és súlyos hibát.

Erős szöloban a meggyöződés, hogy a néppárt programja a jövő politika jelleményeinek alapját képezi azért, mert konzervatív alapon felöleli az eddig elhunvagolt állami és szociális érdekeket a keresztény tradíciókra állitva annak biztositani nyugodt fejlődését. Végül kérte Zichy Nándort, maradjon továbbra vezére a pártnak a jövő küzdelmeiben.

Gróf Zichy Nándor válaszlát a beszédre. Megköszönte a part üdvözölését. Ami az itt elmondottaknak politikai programszerű részét illeti, — ugymond — abszolút teljesen és mindenben egyetérték, nincs ahhoz hozzáadni valóm, még kevésbé abból elvonni valóm. A történetek felett most ítéletet mondani nem vagyok képes. mert hiszen nem tudom, milyen az a kiegyezés, és te. t. barátom, igen helyesen mondtad, hogy elvünk és a nemzet érdekei mellett most már, midőn meg lojúk ismerni, hogy mi történt. Irtérhetetlen ragaszkodással követelik, küzdeni fogunk. (Ugy van!)

S ha körültekintünk egy hazánknak, mint az egységes vánterületben jelenleg összetoglatl országotknak, azt látjuk, amit világsszerre látunk, hogy magasabb elvek, a hit és erkölcsi irányítása nélkül veszekednek és romlják egymást az emberek, hogy önző céljainkat elmozditsanak. Késég nékül az életben az opportunizmusnak a keresztény igazság alapján kell alama és föl kell ismerne azt, mi valóságosan opportunus hogy az aldozat ne legyen nagyobb, mint az a cel, amit az aldozat által elérni vélünk. Ilyen volt az egyházpolitika, amely a lelkek egyesítése helyett erkölcsi romlást hozott. Engedje a mindenhát hogy pártvezérei és pártelnöki működésed alatt ez életben azon babérokat sokszorozhassuk, amelyek az elmúlt években már gyűjtötünk. Engedje, hogy kinyiljanak azoknak szeméi, akik nem látják, hogy 87-es kiegyezés alapján aló keresztény párt vagyunk és akik azt vélik, hogy jót művelnek, hogy e programunk miatt a legkérlelhetetlenebb erőszakoskodással a legizagságtalabb módon támadnak, folytonosan elnyomni törekednek, megfélekezve a nemzet, ország és király iránti költeimkeiről is. Legyen egyetértés, szeretet, engedelmesség az ország minden pártjai közt, de soha nem az igazság rovására. (Eljenzés.)

A néppárt a házelnöknel.

Az újv alkalmból ma déli 12 órakor nemsokára a szabadelvű párt tisztelgése után, az országgyűlési néppárt küldöttsége jelent meg gróf Apponyi Albertnél, a képviselőház elnökénél. A küldöttség tagjai voltak: gróf Zichy János, a néppárt elnöke, gróf Zichy Aladár, Rakovszky István, Szüllő Géza, Molnár János és Mészely Pál országgyűlési képviselők. Gróf Zichy János a néppárt nevében meleg hangon legjobb szerencsekívánatait fejezte ki a képviselőház elnökének.

Gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke, megköszönve a néppárti képviselők szives figyelmét rövid válaszában utalt arra amit éppen az imént a szabadelvű párt tisztelgő tagjainak mondott, hogy t. i. nagy öröme eddig nem tapasztalta, hogy az a bizalom, amelyre neki a parlament vezetésében oly nagy szükség van a Ház bármely oldalán is megingott volna. A párt újvü üdvözölésére viszonzásul szintén csak azt kívánja, amit emittet beszédében is hangsúlyozott, hogy a párt állhason mindig azoknak az eszméknek a magaslatán, amelyeknek megvalósítását maga elő céltul tűzte.

A főváros a miniszterelnöknel.

A székesfőváros részéről nagy küldöttség ment föl Széll Kálmán miniszterelnökhöz Márkus József főpolgármester vezetése mellett; a küldöttség tagjai voltak: Halmos János polgármester, Matuska Alajos, Böszörményi Gyula alpolgármesterek, az összes tanácsosok és számos bizottsági tag.

Pestmegye központi tisztikara délelött 10 órakor tisztelgett Beniczky Ferenc főispánnal, akit Beniczky Lajos alispán üdvözölt; az alispánhoz pedig Farkas Gusztáv főjegyző vezette a küldöttséget. A főispán és alispán aztán Széll Kálmán miniszterelnöknel tisztelgett Pestmegye nevében.

A kerületek újve.

(Falk Miksa üdvözlése.)

A fővárosi I. kerület választóinak nagyszámú küldöttsége üdvözölte ma délelött az újv alkalmból dr. Falk Miksát, a kerület országgyűlési képviselőjét. A küldöttség nevében, amelynek tagjai közt ott volt Széll Ignác belügyi államtitkár is, Rónay Károly kir. közjegyző intézett meleghangú üdvözölő beszédet.

Dr. Falk Miksa megköszönte a kiünötelő üdvözölést, örömmel konstátálta, hogy a közigazgatási depresszió szomorú tünetei középete az utolsó húszonnagy óra alatt a sürű lelkők közüli biztató nap-sugar tört elő. Reméli, hogy ez az év meg fogja hozni az oly nagyfontosságú ügyg kérdések megoldását. A megoldás részleteit ma még nem ismerjük, de irányára és alapelveire nézve késég nem fog Jenn. Ha harminc éven át megtalálhatta a két fél a

békés együttlés módját, meg lehet találni ennek módját ma is. Hogy az a jókatart odaát is megvan-e, az csakhamar kiderül majd, amikor a kormányok javaslata a törvényhozások elé kerül.

Eddigi tapasztalataink azt gyantitják velünk, mintha a kiegyezést odaát nem cölnek, hanem csak eszköznek tekintenek és legyvernek az ottani nemzetiségek egymás elleni küzdelmében. De arra mi nem alunk rá, hogy a kiegyezés ily célokra használtsassék fel. Ha a meggyezés a törvényhozások közt nem sikerül a kiegyezési törvény 68. §-ának világos rendelkezéséhez képest az ország minden kérdéseket önállóan fogja megoldani. Reméli, hogy ennek szükségé nem fog beállni; de mi minden körülmények közt megnyugvással tekinthetünk a dolgok további fejlődésé elé.

E tárgyalások okokon felül a megnyugvának más forrása is van: a jelenlegi miniszterelnök személyiségében, politikai egyéniségében. Harminchárom éve ismeri a jelenlegi miniszterelnököt és élvezi megfistelő barátságát. O sohasem fogja feladotni Magyarországnak egyetlen lényeges érdekét sem annyival kevésbé, mert hiszen ő sohasem vágyódott a hatalomra és magatartásához éppenséggel nem ragaszkodott mindenáron, sőt voltak pillanatok, amidőn szivesen odahagyta volna fényes állását, ha nem lett volna benne erősebb a köteletségérzet, hogy elvállalt feladatának teljesítéséről le ne mondjon, míg csak ennek teljes lehetlenségét nem látja. Bámolatlos. fenomenális munkaerőjéről és kitartásáról, arról, hogy mindenféle dologgal mennye tördök, mennye ismeri mendeigyének legapróbb részleteit. arról embernek fogalma nem lehet. Amig ez a férfi áll a kormány élén nem fog történni semmi, a mi Magyarországot jogait vagy érdekeit sérti. S ha Széll Kálmán ma kénytelen volna menni, nem fog akadni magyar ember aki keresztülvölönök tartaná, amit elődje a maga rendkívüli erejével, tudásával és ügyességével keresztülvölönök nem tart; s ha akadna, elsőpörné a köztelháborodás. (Lelkes eljenzés.)

Végül a tisztelölök fizetésvondeléséről szóló javaslattól is megemlékezett, amely bizonyára legközelebb elő fog terjesztetni. A pénzügyi helyzet ezutal a kormánynak nem engedte meg, hogy 15—20 millió koronánál nagyobb terhet vállaljon, ami teljesen érthető is, de szölo bár köszönettel fogadja amit a kormány nyújt, végöel a mégis az marad, hogy a teljes paritás allitassék nyelre az osztrák és a magyar tisztelölök, különösen a kisebb fizetésű tisztelölök közt.

Neje nevében is köszönetet mond a küldöttségnek a szives megjelenésért. Boldogult gróf Andrássy Gyula mondtotta egyszer Bécsben szölo nejének: „On valóságos szerencse erre az emberre nézve, mert ha On nem volna, ő már régen be-eleudált volna egy tintatartóba.“ (Derűtlés, eljenzés.) Kéri a küldöttséget, hogy választóinak is tolmácsolja igaz köszönetét és hogy jóakarataukban továbbra is tartsák meg.

A küldöttség zajos elismeréssel kísérté Falk Miksa szép beszédét.

(A Belvárosban.)

A belvárosi polgári körben déli 12 órakor a nagy számban összegyűlt tagok első sorban báró Podmaniczky Frigyes, a belvárosi képviselőjét üdvözölték az újv alkalmból. Jelen voltak Kautz Gyula a kör elnöke, dr. Kunz Jenő, Heinrich Alajos, Emich Gusztáv, Steinbach István, Mössner József, Kolláris Jenő, dr. Pap József, Grünbaum Miksa, Givardai József, dr. Rakovszky Géza, dr. Gergő Izidor a kör igazgatósági és választmányi tagjai, továbbá Dimitrievics Vladimir szerb jelkész, dr. Schmidt József, dr. Nagy Ferenc, Angyal József, Sághy Gyula, Nyegre László Szerb György és Szöls Pál országgyűlési képviselők és még számosan.

A kerület érdemeiben megöszült képviselőjét Kautz Gyula üdvözölte meleg szavakkban, kívánván neki még hosszú életet, hogy az igaz szabadelvűségért egy egész életet át folytatott dicső harcának újabb és újabb diadalait érhesse meg. Báró Podmaniczky Frigyes a nála megszokott lelkes előadásban mondot küszönetet az üdvözölésért. Elpanaszolta hogy az új országháza való átkötözés neki az agasztánnak mily nagy feloldulást okozott összes viszonyaiában és mennye kitartást, ugy hogy e miatt egy idő óta nem érintkezhetett oly sürűn választóival, mint szerlette volna.

Ezután Heinrich Alajos intézett üdvözölő beszédet az újv elnök, Kautz Gyulához, aki Láng Lajos helyét foglalta el a körben és azt méltóan tölti be. Kíván neki sok sikert, mert az ő sikerei egyuttal a kör és a szabadelvű irány sikerei. Kautz Gyula meghatva mondot küszönetet a szép üdvözölésért.

Ezután a kör tagjai, az elnökkel élőkön, hosszú kocsis- és gyalogsorban Láng Lajosnak, a belvárosi kör díszelőkének lakásához vonultak. Itt ismét dr. Kautz Gyula volt az ünnepi szölok, kiemelte, hogy éppen a legutóbbi napok nehéz küzdelmeit mily feszült érdeklődéssel kísérté az egész ország és hogy e küzdelmek sikeréből mily nagy rész illeti meg Láng Lajost és az ő ifju erélyét és Széll Kálmán mellett is érvényesülni tudó tehetségét. Kívánja, hogy ezutal is lankadatlan erővel törjön előre a nagyság azon utján, melyre őt kiváló képességei állítottak.

Láng Lajos miniszter megemlíti, hogy ha van, vagy lesz sikere a politikai pályán, azt talán éppen az a körülmény segít elő, melyet sokan hátrányosan magyarázhattak, hogy ő, mielőtt miniszter lett, több

téren osztotta meg munkásságát. Ámde működésének különböző terein mindig egy vezérirányzatot lebegett előtte az, hogy a magyar értelemséget és oly nagy erőt képviselő polgári osztály megerösödésében munkálkodjék. Most előbbi tevékenységének e szöletű szöalai egy ponton találkoznak és ez megkönyvüti, de részben meg is nehezíti ránevét, hogy a régi ösvényen fokozott erővel haladjon előre megkönyvüti, mert több eszköz áll rendelkezésére, de megnehezíti, mert a miniszternek sok léreértés jut osztályrésül és nincs mindig módjában, hogy azokat elosztassa. Annál inkább szükségét érzi annak, hogy tágabb családja, az a politikai kör, amelynek alkotásában ifju hévvel közremunkált, ezutal is mellette legyen, sőt az egymáshoz tartozás érzését még bensőbbben apólja. Ezt kéri a belvárosi körül. Viszont igéri, hogy ő ezutal is teljes lélekkel ragaszkodik fog a körhöz.

A miniszter beszédét hosszas és lelkes eljenzéssel fogadták a jelenvoltak. Végül szívélyesen elbuczták a belvárosi kör díszelőjét, aki láthatólag jókedvű volt, nyilván nemcsak az üdvözölés, hanem a tegnapi nap nagy eseményei következtében is.

(A Lipótváros üdvözlete.)

Az Országos Kereskedelmi és Iparcsarnok dísztermében több száz választó gyűlt össze, hogy a kerület képviselőjét, Sándor Pált üdvözöljék. Horváth L. emér min. tanácsos tartotta a választók nevében az üdvözölő beszédet, melyben különösen hangsúlyozta hogy a választók megjelenése e helyen a bizalom és ragaszkodás kifejezését jelenti. Rámutat azokra a súlyos gazdasági bajokra, amelyek az ország az utóbbi években elszenvedett, kiemeli, hogy Sándor Pál a választás időkben mindig buzgó apostola volt a hazai kereskedelem és ipar érdekeinek; így tehát az V. kerületnek, melynek polgárai tuynyomban kereskedők, mindenkor méltó képviselője volt.

A lelkes eljenzések elhangzása után Sándor Pál tartalmas beszédben válaszlát.

Mindenekelőtt megköszönte a lelkes ovációt, amelyben részesítették, beszédét folytatva, kiemeli, hogy három szempontból akarja álláspontját megvilágitani: politikai kereskedelmi és saát működésének szempontjából. Rámutat azokra a kedvezőtlen gazdasági viszonyokra, amelyek az utolsó hat évben egész gazdasági fejlődésünkre nyomasztoglat hatottak. A bizonytalanság, mely Ausztriához való viszonyunk jövőjét jellemelte, gazdasági állapotainkra is igen lázas hatással volt. De december 31. és január elseje közt nagy fordulat állott be, mely a legszebb reményekre jogosít és amely a viszonyok lényeges javulásával kezesget. Majd saát működésére térve at, hangsúlyozta, hogy ő az marad mindig, aki volt, egyszerű kereskedő és a jövőben sem lesz más, mint a kereskedelem és ipar érdekeinek buzgó istapója. Reméli, hogy választói eddigi működésével egyetértenek a minék a letevésében nemcsak a megjelent választók nagy száma erősíti meg, hanem az a hízölő körülmény, hogy a jelenlölök közt sokakat lát, akik választása alkalmból az ellenpárt tabarában harcoltak. Köszömi a polgárok bizalmát és biztosítja őket arról, hogy erre a jövőben is mindig érdemesnek fog mutatkozni. (Lelkes eljenzés.)

(Az Erzsébetvárosban.)

A VII. kerületi választók nagyszámú küldöttséggel üdvözölték Morsányi Károly VII. kerületi országgyűlési képviselőt; a szölok Faksy Béla fővárosi bizottsági tag volt.

(Berzeviczy üdvözlése.)

A jöszöfvárosi szabadelvű párti választók előkelőségei ma dében gyülekeztek a jöszöfvárosi körben, ahol dr. Hajmss Géza üdvözölte Császár Jenőt, a párt elnököt. Innen botfai Hűtös József kir. tanácsos vezetése alatt elmentek Berzeviczy Albert orsz. képviselő lakására, ahol az üdvözölő beszédet Császár Jenő elnök tartotta. Az üdvözölő dr. Berzeviczy Albert hosszabb beszédet mondot, amelyben megköszönve a megjelentek szives jókívánatait és bizalomnyilvánítását, a maga részéről is konstátálja, mint a küldöttség szöloka, hogy súlyos aggodalmaknak és kínzó bizalmatlanságnak vetett véget a monárkia két államának kormányai közt az elmúlt év utolsó óráiban létrejött megegyezés.

E megegyezés részleteit — ugymond — ma még nem ismerjük, de okunk van feltételezni, hogy Magyarország vezető államférfia nem azért fejtett ki oly szíves küzdelmet Magyarország jócsont érdekei védelmében, hogy azokat az utolsó peroben feladja, hanem ellenkezőleg azért, hogy azokat diadalra is vigye egy mindkét félre nézve igazságos és méltányos kiegyezésben. Ez az örvendetes fordulat is arra int bennünket, hogy hazánk sorsa iránt soha kétségbe ne essünk. hiszen a történelem is meg tanított rá, hogy külső bajok sohasem voltak eé, erősek arra, hogy hazánkat fölreterítsék, mi csak nemzetünket a belső viszály, egyenetlenség és visszavonás meg nem gyöngítette. Amig kö. ügyeinkben mindnyájunkat a közérdeknek mindenké fölé helyezése, a biggadt belátás, a hazafiszi és az ellen-vélemény iránti türelem vezérel, addig semmiféle baj és nehézség ránk nézve felzetessé nem fog válhatni. Merítsünk erőt a jövő feladataival és küzdelmeivel szemben is összetartásunkból egyetértésünkéből, hogy erőt merithessünk házi, családi életünk boldogságából és megelégedéséből is; ez az löképpen, amit szölok a

megjelenteknek szívből kíván, midőn magát ez új évben is jóindulatukba ajánla.

Berevicsy Albertet beszéde befejezése után az egybegyűlt hívei lelkes ovációkban részesítették.

Az újságírók ujje.

A Budapesti Újságírók Egyesületének tagjai ma délután üdvözölték az új alkalmából elnöküket, **Véssi József** képviselőt. A tagok rendkívül nagy számban gyűltek össze s lelkes éljenzéssel fogadták **Véssi József** képviselő megérkezését. **Szatmári Mór** főtitkár üdvözölte a tagtársak nevében az elnököt.

Kettős célja van — mondotta többek között — az Újságírók Egyesületének: az újságíróknak tekintélyt, tisztességét biztosítani s azok számára kivívni az elismerést a közvéleményben, hogy ily módon leg-öze az újságírói kar azt az elolgozottságot, amelyre léptenyomon találkozik. Ezért dolgozik az Újságírók Egyesülete s most évről-évről napján leihívja vezérét, hogy e nemes feladat teljesítésére ezental is vezesse és buzdítsa a kartársakat. Arra kérünk tőged — így fejezte be beszédét a szónok — hogy működésed tovább is azon, hogy mi kesületelen és lelkesmerel-ten dolgozhassunk nagy célunk, nemes hivatásunk érdekében. (Zajos éljenzés.) Hass közre, hogy az újságírók közt a testvéries kölcsönös bajtársi szeretet uralkodik, hogy a kar tekintélye megmosodjék mert e nélkül azt a hatást, amelyet szellemi és erkölcsi tere kivívni akarunk, elérni soha sem tuduk. Arra kérünk, hogy te mint primus inter pares ebben a mi kis köztársaságunkban járj elől nagy erőddel és energiáddal s vezess, sarkalj ebben az irányban. Ha valakire áll az, amit a nagy Szóchenyi mondott, hogy minden ember annyit ér, amennyi hasznat hoz telebárjának és hazájának, úgy ez íőleg az újságíróra áll és én ebben a ránk néző is ünnepies pillanatan azt kívánom, hogy minden magyar újságíró hasonljon ahhoz a fel- fogás s akkor a te intencióidnak is megfeleljék. Fogadd tőlünk meleg üdvözlésünket és tartsan meg a gondviselés arra, hogy élészd, apód bennünk azokat az érzéseket, amelyekre szükségünk van, hogy hasz- nosan munkálkodhassunk és hogy hivatásunknak be- csületelen megfelelhessünk. Adja meg nekünk a gond- viselés, hogy a te vezetésed alatt ez az egyesület s ebben az az intézmény, melyet a kartársak független- ségének biztosítására teremtetünk, a segítőalap tel- virágosra (Leikes, hosszantató éljenzés.)

Az üdvözlőbeszédre **Véssi József** elnök a kö- vetkezőköt válaszolta:

Kedves barátaim! A bohém-világnak ennek a deris tanyáján, ahol ma összegyűltünk, ceremónia nélkül folyik a bajtársak testvéri és baráti érintke- zése. E tisztelen testvéries érintkezést ritkán szakítja meg valamelyest rituále. Ilyen az is, amikor az egye- sület tagjai az évfordulón az egyesület vezetőségével állnak szemben. Valahányszor sora kerül ennek, min- dig kipattan a váltott beszédekből az a szikra, amely az újságírók közös tűzhelyén keletkezik és itt élésződik. Az újságírók lelki, erkölcsi, szellemi szolidaritásának szikrája. A szervezett nyilvánosság, a sajtó a maga hatalmáról s az ezzel járó felelősségről nem régóta bír tiszta öntudattal. A magyar sajtó talán a legújabb a fejlődő európai nemzetek sajtói között abban a tekin- tetben, hogy a maga hatalmának és felelősségének öntudatára ébredt. Azt hiszem, nem becsüljük túl ezt az egyesületet, ha konstatajuk, hogy e két érzésnek, a nyilvánosságra néző e két becses érzésnek meg- születése ennek az egyesületnek maga apításával kez- dődött. Jól mondotta a szónok, hogy a sajtónak fog- natos működése két feltételtől függ; kell, hogy tagjai kifelé függetlenek legyenek s kell, hogy a sajtó egyet- mességének meglegyen a kívánt tekintélye. Ami a tekintélyt illeti, a sajtónak mint kollektív szervezet- nek csak annyi tekintélye lehet, amennyit a sajtó minden egyes munkása a szervezetbe visz s ha kö- rülnézünk, megállapíthatjuk, hogy mióta a magyar sajtó munkásaiban a testület öntudat fölédredt, azóta kezd a sajtó tekintélye igazán kifermáldni. Ha van valami, amit óhajtanódnak kell mondan, úgy ez az, hogy a magyar sajtó — itt nemcsak a fővárosi, hanem az egész országsajtóról szól, — találja meg meg a testületi érintkezésnek a testvéri és baráti közös működésnek lehetőségét.

Majd áttér a segítőalap intézményére s hang- szolja, hogy valahányszor a sajtó szellemi mun- kásai érdekei megóvása végett az Újságírók Egye- sületéhez fordultak, az a maga erejével és súlyával mindent elkövetett, hogy jussukat érvényesítsék. Egyetlen egy eset sem volt olyan, hogy az egyesület e felépése kudarot vallott volna. Igaz, hogy ez az eljárás az egyesület vezetősége ellen mindig ódium- okokat támasztott, de a vezetőség nyugodt lélekkel viseli azokat. Nincsen szükség arra, hogy Szent Sebestyénnel elmondja: Ime kitarom kebelem a mérgehegyről nyílik elő, mert hiszen ennek az egye- sületnek vezetőjét védi a kartársak öszessége, akik jól tudják, hogy hodie mihi, cras tibi. Elmúltak azok az idők, amikor a magyar újságírók rabszolgák voltak, s nincsenek rabszozgatók, akik kényük-kedvük szerint rendelkezhetek velük, erkölcsi javaikkal, poli- tikai meggyőződésükkel, izlésükkel, ami tényük

és sajtójuk volt. Jó lesz, ha megjegyzik ma- guknak ezt azok, akik a római világ emlékének élnek. Jó lesz, ha megmondaniok, hogy nem elég hüvelyk- ujjukat lefelé fordítaniok s akkor meghal a police verso jegye következtében az, aki a súlyos munká- ban töltötte életét. A lefelé fordított hüvelykujjal erősebb ennek az egyesületnek segítő karja, amely védelmezi a sajtó szellemi munkását egyéni politikai véleményének szabadságában. Önértelének és méltó- ságának biztosításában. Az új év első napján fogad- juk meg egymásnak, hogy bajtársi szolidaritással, testvéries érzéssel és barátsággal fogjuk egymást tá- mogalni mindenha.

Az elhangzott beszéd után a tagok lelkesen megéljenzék az elnököt.

A bíróságoknál.

A kir. Kuria és a budapesti kir. ítélőtáblán testületi tisztelgés nem volt. Mint minden esztendő- ben, az idén is a két felsőbbíróság tagjai kített ivre aláírták a nevüket, és ezt az ívet átadják **Szabó Mik- lós** kuriai, illetve **Oberschall Adolf** táblai elnöknek.

A jogúgyességnél délelőtt 10 órakor testületileg tiszteltek a jogúgyeshelyettesek, kiket **Futler Bálint** mint rangban legidősebb ügyész helyettesét vezettet **Pongrácz Jenő** budapesti kir. jogúgyész elő tolmácsolva a jogúgyesség tagjainak szerencsekívánatait, melyekre a jogúgyész szives szavakkal válaszolt.

A büntető járásbírósg bírái **Wiener Sándor** bíró vezetésé alatt üdvözölték **Drüll Béla** kir. ítélőtáblai bírót, a járásbírósg vezetőjét, aki megnatva mondott köszönetet bírótársainak figyelméért.

A budapesti kir. ügyesség tagjai egyenkint üdvö- zölték önöküket, dr. **Geguss Gusztáv** jogúgyész hi- helytetett, aki azután az ügyész kart átvezette a kir. jogúgyészhez dr. **Pongrácz Jenő** jogúgyész üd- vözésére.

A Pestvidéki kir. törvényszék bírái délelőtt 10 óra- kor tiszteltek **Rónay Kamil** táblabírónál, helyettes törvényszéki elnöknel, kinek vezetésé alatt aztán tes- tületileg üdvözölték **Szeifried József** kuriai bírót, a pestvidéki törvényszék elnököt, ki köszönetet mondott a törvényszék bíráinak ragaszkodásukért.

Ujév a tósdán.

A budapesti áru- és értéktőzsde tanácsosai ma tes- tületileg jelentek meg **Kornfeld Zsigmond** főrendiházi tagnál, a budapesti áru- és értéktőzsde enökénél, hogy neki az új év alkalmából legjobb kívánataikat tolmácsolják.

Beimel Jakab kir. tanácsos, a tőzsde alelnöke, lendületes szavakkal méltatta **Kornfeld Zsigmond** el- nöknek a tőzsde körül kiejtett működését, amire meyeri **Krausz Lajos** kir. tanácsos, rövid visszapi- lantást veve az elmúlt év eseményeire, különösen kiemelte, hogy a rossz gazdasági viszonyok dacára is elhatározták és meg is kezdték az új tőzsde fel- építését.

Aztán hangsúlyozta **Krausz Lajos**, hogy a jövő- ben nagy és nehez feladatok várnak megoldásra. Ezeknek legfontosabbika közé tartozik a tőzsdebíró- sg reorgnia. Reményli, hogy az önök ismert tapin- tata és bölcsesége most is meg fogja találni azt az utat, amely ezen fontos ügynek a tőzsde jogkörének megnyírálása nélkül való megoldására fog vezetni. Az egész tőzsdetanács nevében köszönetet mond az elnöknek ama körültekintő, tapintatos és buzgó vezetést, amelyet ő a tőzsde intézményének felvirágoz- tatása érdekében kiejt. Az egész tőzsdetanács bizto- sítatlja az elnököt, hogy e testület közhasznu törek- véseinek megvalósításában minden tere és minden- kor segítségére lesz.

Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag, elnök meleg szavakkal mond köszönetet az elhangzott üdvözlétek- ért és azokra nagyszabású és tartalmas beszédben válaszolt, amelyben különösen hangsúlyozta és biztos reményének adott kifejezést abban az irányban, hogy a tőzsdevel ellentétes tabor is mihamarabb el fogja ismerni azt, hogy a tőzsdét intézmény nem egy, a hazai közgazdaságon kívül álló külön test, hanem annak egyik igen lényeges alkotórésze valamint azt is, hogy egy a tőzsde, mint a tőzsdebírósg is a hazai közgazdasági élet egyik fontos tényezője.

Ujbold, szívből köszöni a meleg üdvözléseket és a maga részéről is viszonzoz a jókívánásokot.

A rendőrség ujje.

A rendőrségnél az idén is a szokásos formásá- gok között ment végbe az újvi tisztelgés. A tisztkar dicsrubában tisztelt a főkapitányt, a bűnüjny- osztály közlőn tisztelt **Farkas Lajos** rendőrtanácsos- nál, a felügyelői kar **Bornemissa** főparancsnoknál, a detektívtestület pedig **Krecsányi Kálmán** detektív- főnöknel.

A főkapitányt délelőtt tíz órakor üdvözölte a tisztkar, **Peckary József** főkapitányhelyettes mondta az üdvözlő beszédet, kifejezve a tisztkar ragaszkodását a főkapitány személye iránt. A főkapitány köszönetet mondott az üdvözlésért s annak a reményének adott kifejezést, hogy az új évben a tisztkar fizetésének ügyét rendezni fogják. Végül meglegedését fejezve ki a tisztkar múltévi működése iránt, további kitar- társra és szorgalmas munkára buzdította őket.

A bűnüjny osztály személyzete **Zsarnay Győző** tanácsos vezetésé mellett üdvözölte **Farkas** rendőrt- tanácsost, aki megköszönte a bizalmat és az iránta nyilvánult szeretet. A detektívtestület **Miskolczy László** helyettes főnök vezetésé mellett üdvözölte **Krecsányi** detektív főnököt, aki kiejtette, hogy a testület csak

úgy tud hasznos tovékenységet kimutatni, ha baráti- ságos szellem hatja át. A főparancsnoknál a rendőrt- felügyelői kar tisztelgett. **Lickl Géza** főfelügyelő üd- vözölte **Bornemissa** Boldizsár főparancsnokot, aki rokonszenvérről biztosította a felügyelői kart.

A budapesti királyi ügyesség tagjai délelőtt 11 órakor jelentek meg **Pongrácz Jenő** királyi főügyész hivatalában. Az ügyész kar jókívánásait dr. **Geguss Gusztáv** főügyész helyettes tolmácsolta. **Pongrácz Jenő** főügyész megköszönte az üdvözlést s kérte továbbra is az ügyész kar támogatását. A pestvidéki ügyesség tagjait **Halász Lajos** ügyész vezette a főügyész elé. Az ügyész kar végül a koronaügyésznél is tisztelgett.

A budapesti polgári törvényszék bírái **Apáthy László** és **Iszák Gyula** táblai bírák vezetésé alatt keresték tel **Horváth Ferenc** elnököt, hogy az új év alkalmából üdvözöljék. A kereskedelmi és váltótörvényszék bírái egyenkint üdvözölték **Nagy Ödön** elnököt. A budapesti büntetőtörvényszékben nem volt újvi üdvözlés, mert **Zsitvay Leó** elnök nem jött be a hivatalba. A bírák névjegyeiket adták le az elnöknek.

A kereskedelmi utazók ujje.

A Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egye- sülete az évforduló alkalmával ma délután három órakor tisztelgett az elnökégnél. Az egyesület ra- gaszkodásáról és bizalmáról **Surányi Armin** biztosí- totta az elnökséget, melynek nevében **Auer Róbert** elnök beszámolt az eredményes munkásságáról, hang- súlyozván, hogy a benső konzolidáción felül az a leg- fontosabb eredmény, hogy a kereskedelmi testületek szolidaritása az idén vált igazán testté. Az egyesület így lett faktor a kereskedelmi tényezők között s így remélheti, hogy hovatovább az egész nagy utazói kart tömörítheti zászlója alatt. A lelkes tapokkal ju- talmazott elnöki beszéd után maróthi **Fürst Bertalan** alelnök is megköszönte az egyesületi tagok bizalmát, a közös egyetértést kérve továbbra is, mert ez az egyetértés támogatja leghatasosabban az elnökség törekvéseit. Mután még **Kámtz Artúr** alelnök is meg- köszönte a bizalmat, az újvi tisztelgés az elnökség lelkes étetésével bevégződött.

KÜLFÖLD

Az orosz külügyminiszter elutazása.

Gróf **Lamsdorff** **Vladimir** orosz külügyminiszter ma reggel 9 órakor Bécsből, hol két és fél napot töltött, visszautazott Pétervárra, hol bizonyára legelső dolga lesz a cártól audienciát kérni, hogy utjának eredményéről nagyjából beszámoljon. Ez az eredmény egyelőre csak arra a nyersanyagra vonatkozik, melyet a Balkánon szerzett össze, amelyből csak később alakul ki a Balkán zilált viszonyainak tartós rendezése monárchiánkkal egyetive. Bécsi tartózkodása, mely alatt egy személyes meg- jelenése, mint államférfiúi egyénisége kedvező be- nyomást gyakorolt mindazokra, akik ott tartózko- dása alatt vele érintkeztek. Bécsen egy időre az egész politikus világ érdeklődésének központjává tette. — Itt megemlítjük még, hogy gróf **Lamsdorff** tegnapi reggel nyolc órakor megjelent **Liechten- stein** herceg első főudvarmesternél, hogy átadja neki újvi szerencsekívánatait a felség részére. Délután a nagykövetknél tett látogatást, este pedig résztvett azon az ebéden, amelyet **Ferenc Fer- dinánd** főherceg adott a tisztelőre. A tegnapi nap folyamán **Jenő** főherceg és **Rainer** főherceg személyesen viszonzták a gróf tisztelgését.

A **Novosztii** arról a fantasztikus tervről beszél, hogy a nagyhatamnak Macedóniát megveszik vagy kibé- rélik, s a **Szuejt** Macedónia sorsát Berlintől teszi füg- gövé, a **Burzevija** **Vjedomszti** pedig a következőket írja:

„Nem tuozunk, ha azt állítjuk, hogy **Lamsdorff** grófnak utja a dunai monárkia fővárosát oly cen- trumná változtatta, mely magára vonat egész Európa figyelmét. Az újévben a népek nyugalma attól függ, hogy mi lesz a **Lamsdorff** és **Goluchowski** közti tár- gyalások eredménye s mily erővel járul politikájára az osztrák-magyar-orosz meggyezésükéje.”

Bécs, január 1.

Gróf **Lamsdorff** ma dében 22 teritékü reggelit adott, melyen részt vett gróf **Goluchowski** külügy- miniszter, gróf **Kapnist** orosz nagykövét és az orosz nagykövetség többi tagja a hölgyekkel. Ezután gróf **Lamsdorff** bucsukihallgatásra ment ö felségéhez.

Bécs, január 1.

Gróf **Lamsdorff** orosz külügyminiszter ma délu- tán 1 óra 20 perckor husz perccig tartó bucsukih- allgatásra volt ö felségégnél. Délelőtt **Dietrichstein** herceg színysegéd átadta gróf **Lamsdorff**nak a kirá- lyi ajándékát: ö felségének remekművi keretbe foglalt, nagy kvartformájú aróképet.

Bécs, január 1.

Gróf **Lamsdorff** 9 óra 50 perckor Pétervárra utazott. Bucsuzásra megjelent a pályaudvaron gróf **Kapnist** és az orosz nagykövetség tagjain kívül az

orosz íkonzul, az alkonzul, gróf *Goluchowski* külügyminiszter Sündenborst követel és Kinsky nagykövetségi tanácsossal, továbbá a bolgár ügyvivőség titkára.

HIREK

Budapest, január 1.

— **BUDAPESTI NAPLO.** December 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **A király ujve.** Bécsből táviralozzák, hogy 6 felseje ma délelőtt fogadta a főhercegek, azután a legfőbb udvari méltóságok ujévi üdvözlését. Este 6 órákor családi ebéd volt, melyen *Ferenc Ferdinánd* főherceg és neje és a többi itt tartózkodó főherceg és főhercegnő vett részt.

— **A herceggímás üdvözlése.** *Vasary* Kolos biboros herceggímásnál ma délelőtt egymást érték a tisztelgő előkelőségek és küldöttségek. Az üdvözlők közt voltak: gróf *Apponyi* Lajos udvarnagy, a püspöki kar tagjai, *Wlassics* Gyula és *Daranyi* Ignác miniszterek, *Tarkovich* József és *Szell* Ignác államtitkárok, *Ernusz* Kelemen, a főrendiház alelnöke, *Wekerle* Sándor, *Latkóczy* Imre, *Fehér* Ipoly pannonhalmi főapát stb.

— **A szász király egészsége.** A szász királyról jelentik, hogy tegnap gyengélkedő állapotba ellenére is résztvett egy tanácskozáson, amelyet a kormány tagjai a palotában tartottak. Minthogy azonban az orvosok a királynak a beszédet megtiltották, a tanácskozást szólanul hallgatta. Éjjel a király elég jól aludt, bár a köhögés többször megkínította. Hogy a király betegsége influenza, azt *Curschmann* tanár is megerősíti, de tüdőgyulladás nincs és így az orvosok véleménye szerint kellő ápolás mellett előbb-utóbb teljesen fel-lábadhat.

— **Boeckay István szobra.** A tiz szobor közül, melyet a király adományozott a nemzetnek, már fel-állították a negyediket, *Boeckay* István szobrát, az *Andrássy*-ni köröndön. A szobor, amely *Holló* Barnabás műve, a tér balsarkában, *Zrinyi* Miklós és *Bethlen* Gábor szobrának szomszédságában áll. A szobor talpzatának jobboldalán egy sebesült zászlótartó, baloldalán pedig egy harorakész szabadságharcos alakját véste kőbe a művész. *Boeckay* István érem, bő palástban ábrázolja a szobor. A nagy fejedelem a jobbában buzagányt, balkezeében pedig a bécsi békeokmányt tartja.

— **Beteg képviselők.** Tudvalévő, hogy a képviselőház több tagja hosszabb idő óta beteg. A képviselőház betegeli között van a nyolc tagból álló jegyzői kar három tagja is, akiknek távolléte természetesen az elnökség és különösen a többi jegyzők fokozott munkáját teszi szükségessé. A három beteg jegyző közül gróf *Esterházy* Kálmán, aki jobb karját a szabadságharc alatt, a szebeni csatában veszítette el, épen maradt balkarján hosszabb idő előtt súlyos természetű zúzódásokat szenvedett, úgy hogy egyelőre képtelen balkarjának használatára. — *László* Árpádot, a második jegyzőt betegsége már szintén huzamosabb idő óta tart távol hivatalától. — *Major* Ferenc, a jegyzői kar harmadik tagja, röviddel karácsony előtt vérmergezést kapott és állapota rendkívül aggasztó. A betegem ma operációt végeztek.

— **Az eperjesi rendőrkapitány.** Eperjes városnak lemondás folytán megüresedett rendőrkapitányi állását Sárosvármegye főispánja dr. *Stephán* Nándor kassai rendőrfővezetővel töltötte be. Az új rendőrkapitány e hó 30-án tette le a hivatalos esküt és állását ma foglalta el. Városi pénztárfőnök *Moritts* Lajos fővárosi magánhivatalnokot választották meg.

— **A baptisták terjedése.** A múlt évben kivett egyházi adó a siklósi és ottlakai görög-keleti román lakosság közt nagy elégedetlenséget keltett, úgy hogy 70 siklósi és 26 ottlakai család a szolgabírói hivatalnál a baptista hitre való áttérését jelentette be. Ha az áttérésnek így mérvben tovább folynak, allig marad görög-keleti vallású ember e községekben.

— **Adományok.** A Pesti Chevra Kadisa választmányának december 29-én tartott ülésében *Boschán* Jakab elnök következő adományokat jelentette be: Dr. Kovács Bernát 50 K., baraszi Jellinek Henrik 100 K., Kohn Jakab 100 K., úrv. Rott Józsefnek 20 K., Sternthal Adolf 200 K., néh. úrv. Sauer Józsefnek gyermekétől 200 K., Popper Anna 50 K., Büchler Sámuel 80 K.

— **Sorel kisasszony.** Ez egy francia színésznő, akinek a személye körül érdekes kis újságháború folyik Párisban. Kezdte a *Cri de Paris*, amely nem kisebb dolgot pattantott ki, mint azt, hogy a németek hatalmas császára, el-fáradván olykor-olykor az uralkodás súlyos munkájában, titokban Párisba rándul és pedig Sorel kisasszonyhoz. Sorel kisasszony különben állami-lag szubvencionált színésznő, aki tagja és ugy lát-szik az a sorsa, hogy államfőkkel kerüljön vonatkozásba. Sorel kisasszony ugyanis *Faure* Felix köztársasági elnökkel is barátságban volt, sőt az elnököt közvetlenül a halála előtt vitték el az Elyséebe a kisasszonytól, akinél rosszul lett. A párisi lapok a *Cri de Paris* híret nemcsak hogy nem fumigálták, hanem komolyan eafolják. Azt mondják, hogy járt ugyan Párisban egy német tiszt, aki rendkívül hasonlít a német császárhoz, de az semmiképpen sem II. Vilmos. A *Femina* című lap arra használja fel az esetet, hogy Sorel kisasszonyt több ízben reprodukálja, de a német császárról úgy szót sem szól. Vicceket is csinálnak az ötletes franciák a dologból. Leveleket írnak a kisasszonynak és közben arra szólítják fel, hogy szeresse vissza Franciaország-nak *Elzász-Lotharingiát*.

— **Bartók Lajos halála.** A tegnap elhunyt kiváló költő halálhíre ország-szerzte mely gyászt keltett. A megboldogultnak úgy személyes ismerősei, mint tisztelői közül már sokan tegnap is fölkeresték a megboldogult ravatalát, hogy kegyeletük adóját le-rójják. A Vöröskereszt-kórház kápolnáját már ma tö-méntelen virág borítja s egymástán érkeznek a szebbnél-szebb koszorúk.

Az elsők egyike, akik az elhunyt családjának részvételt kérték, dr. *Wlassics* Cynla kultusz-miniszter volt, aki a következő táviratot írnázte *Baróthy* Lajoshoz, az elhunyt unokaöccséhez:

Bartók Lajosnak a magyar irodalmi élet munkái és barátai által mélyen fájalt elhunyt alkalmából fogadja, kérem, részvételemet kifeje-zését és támogatja a megboldogult családjá előt is.

Wlassics Gyula.

A Petőfi-Társaság fardhatatlan alelnökének el-hunytról a következő gyászjelentést adta ki:

A Petőfi-Társaság pótihalatlan vesztességétől le-sujtva, gyászabourtt szívvvel jelenti hogy érdemes és sok éven át buzgó alelnöke, *Bartók* Lajos 1902. december 31-ikén reggel 7 órákor, munkás életének 22-ik évében, rövid szenvedés után jobblétre szende-rült. A megboldogult hült tetemet 1903. január 2-ikén délután 3 órákor jogák a római katolikus egyház szertartásai szerint a kerepesi-uti baltóházban be-szentelték és onnan bozzátorozói, barátai és tisztelői végső nyugalomhelyére elkisérni. Az elhunytat nem csupán Társaságunk gyászolja, hanem gyászolják mindazok, kik benne a mélyérzelmi lírai költő, a szép, jó és igaz lángoló szeretetétől áthatott dráma-író, a nemzeti eszmék fardhatatlan bajnokát ismerni és tisztelni tanulták. Budapest, 1903. december hó 21-ikén. Adás és béke lebegjen porai felett!

— **A szegények és a villamosság.** A villamos-erő Budapest szegényeinek május elsőre csaknem bizonyos, hogy huszoneg ezer koronát fog szerezni. A dolognak érdekes előzménye a következő: Egy magyar magnásasszony a bécsi Rothschild együtt volt egy társaságban, amelyben szoba kerültek a villamos vasutak. A főúri hölgy egyszer csak azt mondta, hogy a villamosság annyira hódít, hogy ma már mindenki, ur és szegény, villamoson utazik.

— Csak aki rá van utalva, — jegyezte meg Rothschild.

— Dehogy, az egész világ a villamosok híve, annyira, hogy csak az elszórt villamosjegyekből milliókat lehet rövid idő alatt összegyűjteni.

Rothschild még mindig kételkedett s végül kije-lentette, hogy hajlandó fogadást tenni arra, hogy a grófnő idév alatt sem tud egy millió elhasznált jegyet összegyűjteni. A fogadást a grófnő tartotta és megállapodtak, hogy ha a grófnő május elsőjére összegyűjti az egy millió villamos vasuti jegyet, Rothschild 50.000 koronát fizet, amelyből 25.000 ko-rona a budapesti, 25.000 korona a bécsi szegényeknek. Ha pedig Rothschild nyeri meg a fogadást, a grófnő fizeti az 50.000 koronát, amely egészen a bécsi szegényeknek jut. A grófnő megkezdte a gyűjtést és segítségére sietett csakhamar a főváros valamennyi úri kaszinója. A fatalitás elhatározta, hogy mindaddig nem bakkerezik, hanem villamoson jár, míg az egy millió jegy együtt nincs. A kaszinótagok révén a jegygyűjtés város-szerzte elterjedt s ma már mindenki villamos jegyet szedeget, hogy a bécsi bankár 25.000 koronáját megmentsse a főváros szegényeinek. A budapesti bérkoocsisoknak májusig természetesen meg-fogy egy kissé a jövedelme, de hát a bérkoocsisok nem bánják ezt nagyon, mivelhogy ők is bizonyára jót akarnak a főváros szegényeinek.

— **Katonai tulkapás.** Kaposvár város képviselőtestületét december 30-iki közgyűlésén sérelmes ügy foglalkoztatta. Katonai büntetőügyben szükségessé vált annak idején néhány polgári tanu kihallgatása s az auditor németnyelvű átiratban kereste meg a rendőrséget és kérte intézkedését az iránt, hogy a tanuk jelenkezzenek nála kihallgatás végett. A rend-őrség közölte az auditor átiratát többek között *Darnay* kereskedővel is, aki nyomban ki is jelentette, hogy az auditor németnyelvű átiratait nem éri és figyelembe sem veszi és pedig azért, mert ő mint polgár, csak a polgári hatóság által idézhető és csak annak közbenjöttével halgatható ki az auditor által. Erre mérgeshangu, megint csak németnyelvű átirat érkezett az auditortól, aki hivatkózással az osztrák büntető törvényre, *Darnay* letartóztatását és elővezette-tését rendeli el, *Darnay*, aki különben városi képviselő, sérelmet a városi gyűlésen interpelláció tár-gyává tette és kérte a polgármestert, hogy rendeljen el vizsgálatot az iránt, hogy a rendőrhatalóság miért nyújtott segédkezet egy auditornak abban, hogy pol-gári jogait megsértésék. A város képviselőtestülete a polgármesternek erre vonatkozó indítványára a kö-vetkező értes határozatot hozta:

A rendőrhatalóság eljárása felett, hogy né-met nyelvű átiratot átvett és hogy segédkezet nyújtott ahhoz, hogy polgárokon jogserlemet kövessenek el — rosszaságot fejezi ki, elhatá-rozta továbbá egyhangulag, hogy megbizsa az előjáróságot, illetve tanácsot — olyan irányú átiratnak a vármegye gyűléséhez való intézésével, hogy írjon fel a vármegye az országgyűléshez, hogy a polgárok ilyen és ha-sonló katonai tulkapások ellen véde legyenek és a katonaság utasítassék, hogy hasonló tör-vénytelenségektől tartózkodjék.

— **Halálozás.** *Kirschhofer* Károly, a főváros harmadik kerületének érdemes plébánosa, fővárosi bizottsági tag, mint őszinte részvételt értesülünk, ma reggel 6 órákor meghalt. Az elhunytban a kerület nemcsak a lekézi erényekben gazdag pásztorát, de a jótékony embert is gyászolja. *Kirschhofer* plébá-nost, aki a magyarság kultúrtörkevéseinek buzgó előharcosa volt, kerülete határain túl is messze kö-rűkben ismerték és kiváló tulajdonságaiért mindenütt tisztelték és szerették.

Az elhunyt plébános Pozsonyban 1848. május 21-ikén született. Gimnáziumi tanulmányait Pozsonyban végezte. Az érettségi vizsga letétele után két évig Esztergomban és két évig Budapesten hallgatta a teológiát. 1870 november 24-én szenteltetett pappá. Első kapláni állomása Kúth (Komárommegye) volt, honnan két év múlva Obudára került. 1883-ban budapest-újfalvi plébánossá választott meg. 1890-ban pedig Obudán plébános lett, ahol a legutolsó időig működött. 1893-ban szentszéki ülnök lett s végül 1902-ben iteli címzetes prépost lett. Társadalmi működése az egész főváros figyelmét magára vona. Az ő buzgólkodása folytán alakult meg a *Jó Pásztor*-ról nevezett leányjavitó-intézet, majd a gyógyvitala-nok kórháza és legutójjára az ő-budai bölcsőde. Te-metése szombaton reggel 10 órákor lesz. A rekviem *Kanovics* Mór apát-esperes fogja végezni. A temetési szertartás végzősére *Várogy* Gyula székesszébfővári püspököt kérték fel a rokonság.

Keszler Ignác, *Keszler* József, a kiváló eszék-tikus és szeretett írórtársunk édesapját, aki a nap-tuban Pásztón 88 éves korában elhunyt, tegnap-ótt kísérték örök nyugalma helyére. A költészetben álló, kiváló íróttal nagyszámú családja tagjain kívül, az egész körmények őszinte részvete és gyásza kísérte utolsó útjára.

— **Verekedés az alamizsnáért.** Megdőböntő eset történt ma reggel az Egyetem-utóban. A gróf Károlyi-palotában ujévi alamizsnaosztott ki a nemes-szivű grófnő. Az alamizsnaosztásnak gyorsan híre terjedt és többszáz szegény, nyomorgó ember gyűlt össze a palota előtt. A nyomorgók tömege egészen elzárt az utca forgalmát. Ugy 9 óra tájban megnyi-lították a palota kapuját, mire rettenetes tolongás tá-madt. Mindanki első akart lenni és hamarosan valósá-gos verekedés keletkezett. Férfiak, nők ütöttek, tolták, taszigálták egymást, csakhogy előbbre jussa-nak. A nagy tolongásban több asszony elájult, *Üvegy* *Zsirus* József né munkásasszony pedig eszméletlenül esett össze. A vad tömeg, nem törődve a szerencsét-len nővel, keresztülgázolt rajta. A mentőket hívták segítségül, akik az összetaposott asszonyt haldokolva vitték a Rókus-kórházba.

— **Az elbocsátott eseléd merénylete.** Nagy esdületet és izgalmat okozott ma délután négyóra tájban az *Andrássy*-uton egy elbocsátott eselédleány merénylete volt gazdája ellen. Dr. *Freund* Lajos fő-városi ügyvédnél szolgált *Sipos* Mária 25 éves sza-kácsné; az ügyvéd azonban valami betegsége miatt még szeptemberben elbocsátotta a leányt, aki mosta-nában kigyógyult betegségéből s azóta többször járt az ügyvédnél, hogy fogadjja vissza szolgálatába, de dr. *Freund* mindig elutasította. A leány ezért bosszút

A megfagyott testrészek gyors és biz-tos gyógyítására az egyedüli szer a

„Halifax Fagybalszam“

ára 1 kor, Kapható: *Schubert* Arnold gyógyszer-tárában, VII., *Csengery*- és *Dob-utca* sarkán.

forralt volt gazdája ellen s ma délután lesbe állt az Andrássy-uton. Ugy négy óra tájban haladt arra dr. Freund a feleségével s a Wodiáner-féle könyvkereskedés előtt megálltak s a kirakatot nézegették. Sipos Róza egyszerre egy késsel e kezében odagugrott dr. Freundhoz és a kést gyors egymásutánban a jobb arcába meg a fejébe szúrta. Szerencsére a szurások nem mélyek, úgy hogy a sebestülés csak könnyebb természetű. A merénylő leányt a főkapitányságra vitték, ahonnan kihallgatása után elbocsátották. A vizsgálatot azonban tovább folytatja ellene a rendőrség.

(x) **Nemcsak a hazai,** hanem a berlini kórodán folytatott kísérletek eredményei is teljesen beigazolják a Zoltán-féle kendős kiválósgát azonnal és kőszvényes bántalmaknál. Ara 2 korona. Zoltán gyógyszerárában, Budapest, Sétáló-utca, Szabadság-ter sarkán.

A király és Wölfling Lipót.

Budapest, január 1.

Lipót Ferdinánd főherceg, aki immáron Wölfling Lipót, a bécsi Zeit tudósítoját fogadta Genben, aki rendkívül érdekes cikkekben számol be a találkozásról.

— Szép konfuzió, ugye bár? — ezekkel a szavakkal kezdte a beszélgetést a főherceg. — Ilyen konfuzió még nem is volt soha!

Lipót Ferdinánd kedélyesen diskurált az újságíróval. aki oszálkózatát fejezte ki a felett, hogy a dolgok idáig fejlődtek.

— Ilyen az élet — mondta a főherceg, — csak egyszer él az ember, aztán ugyis vége mindennek; látja, ez a gondolat az embert messzire juttatja.

— Genfig és Montreux-ig — felelte az újságíró. — Idáig és még tovább... Engem nem a házasság gondolata iűzött ki Ausztriából. Mindnyájan ismerték viszonyomat s mindenikben beszéltem erről, de sohasem nyilváníttam azt a szándékot, hogy nélkül vessem Adamovich kisasszonyt, mert jól tudtam, hogy ez lehetetlen. Amikor Przemyslen voltam, kimerítő levelet írtam ő felségének és pénzbeli segílyt kértem tőle. Megírtam, hogy 20.000 forintból nem tudok megélni, megírtam azt is, hogy a viszonyom sok pénzembe kerül. Ekkor kaptam 20.000 forintot s azt az ígéretet, hogy egy más garnizonban talán kapok pótlékot is. Iglauban nem kaptam ugyan pótlékot, de észrevettem, hogy katonái felebbvalám sok nehézséget támasztanak ellenem. Tschida ezredes azt mondta nekem, hogy én vadházasságban élek s ez tarthatatlan. En ezt is elűrtém, pedig nem volt igaz, nem laktam együtt Adamovich kisasszonnyal. Erre azután Adamovich kisasszony Bécsbe költözött. Később audiencián voltam a királynál, aki azt tanácsolta, hogy megrongát idegeim helyreállítása végett menjek egy sanatóriumba. En arra kértem a királyt, hogy egy osztrák sanatóriumba mehessenek, a király ellenben megparancsolta, hogy külföldre menjek, így mentem Bernádróba. Innen írtam a királynak, hogy viszonyomat felbontom. Bernádróba visszatérve, szolgálatra jelentkeztem, de újra szabadságoltak. Salzburgban aayám ellenzte leginkább viszonyomat, sokat szenvedtem Salzburgban. Adamovich kisasszonnyal később titokban találkozom Münchenben, ekkor vált a helyzete tarthatatlanná, nyelvegettek, hogy újra egy sanatóriumba zárnak s ekkor elhatároztam, hogy menekülök, mert nincs ember, aki elgondolhatná, mennyire félttem ettől!

Ezután elmondta a főherceg, hogy decemberben nővérével találkozott.

— Rosenheimtől Salzburgig mindent megbeszélünk egymással, de én az ő szókését nem segítettem elő. Zürichből írtam a királynak, hogy minden címemből és rangomról lemondok, de egy szóval sem említettem, hogy Adamovich kisasszonyt nélkül akarom venni. Persze most, hogy a viszonyok teljesen megváltoztak és ha ügyem elintézését nyer, nélkül veszem.

A beszélgetés további során a főherceg megmutatta azokat a tárgykönyveket, amelyekben az Adamovich kisasszonnyal történt megállapodást írásba foglalták, mely szerint a főherceg február 4-ikétől számitott nyolc nap elteltével 100.000 koronát fizet Adamovich kisasszonnyal, a lakásban levő ingóságokat átadja neki, a jegyzőkönyv továbbá felsorolja mindazokat a rendelkezéseket, amelyeket a főherceg családja Adamovich kisasszonnyal szemben szükségesnek tartott.

A főherceg megmutatta a király kérésát is, amelyet Genbe hozott neki Töply százados. A kérés azt így hangzik:

Kedves Lipót Ferdinánd főherceg!

Tizenegyedikén kelt és hozzám intézett kérelmére vonatkozólag indítva érzem magamat, hogy a következőket elrendelem:

1. Elfogadom az ön lemondásait mindazokról a jogokról és igényekről, amelyek önt születésénél fogva s mint házam tagját meg-

illetik; különösen pedig arra vonatkozólag, hogy ön osztrák főhercegnek, magyar és cseh királyi hercegnek tekintessék. Megengedem, hogy a polgári Wölfling nevet felvehesse.

II. Megengedem, hogy tisztí rangjáról lemondjon és intézkedni fogok a hadsereg kötelékéből való elbocsátása iránt.

III. Elrendelem, hogy önt az aranygyapjas rend vitézeinek sorából töröljék és felhívom, hogy a rend jelvényeinek visszaszolgáltatása iránt intézkedjék.

IV. Beszűntetem az ön apanageát és le kell mondania arról a részről is, amely önt a családi alap jövedelméből esetleg megilletné.

V. Megtiltom önnek, hogy határozott engedelmem nélkül földi tartózkodása helyéről az osztrák-magyar monarchia, továbbá Bosznia és Hercegovina határára átlépje. Kötelessége lesz egy idegen államban honosságát szerezni és ha e tekintetben elhatározta magát, köteles lesz ezt nekem előzetesen tudomra adni.

VI. Fentebbi pontokra vonatkozó nyilatkozatát, amelyet ezen kéziratom átadója aláírás céljából ön elé terjeszt, köteles aláírni. A levelem átadója az aláírás megtörténte után a nyilatkozatot nekem visszaszármatatja.

Bécs, 1902. december 17.

Ferenc József m. p.

A főherceg a nyilatkozatot nem írta alá.

— Most már mindennek vége, — mondta a főherceg — a király bocsánatát sohasem fogom megnyerni. rosszat hallott jödelém és a szerint bánik velem. Műgöttem van a mult nem akarok többé semmire sem emlékezni, egyedül azt akarom, hogy ismerjek meg tettem indokait s aztán érjen véget minden, hogy valahol nyugodtan élhessek.

Drezda, január 1.

A szokásos ünnepies fogadtatások helyett az udvar újvé a legnagyobb esőndben mult el. Még a hivatalos személyiségek sem jelentek meg tisztelegni. A király rendeletére még azt az aláírási ívet is visszaszűnték, amelyet a közönség számára tettek ki.

SZÍNHÁZ, ZENE

Színházak újvé.

Budapest január 1.

Az újvé küszöbén a fővárosi színházak művész-személyzeie s az igazgatók között szives hangu, meleg üdvözlések loytak le. Akik egész esztendőben közös ideál szolgálataiban állanak, őszinte fogadtatást tettek, szolidaritást fogadtak az újvére is. Az Operaház és Nemzeti Színház művészei nevében az igazgatók vezetésével küldöttség tiszteitelt a miniszterelnöknél is aki e színházak dolgait szerencsés kézzel konsolidálta. Az újvé üdvözlésekről a következőkben számolunk be:

A miniszterelnöknél.

Az Operaház részéről Mader Rezső igazgató és Alszevgy Kálmán főrendező jelentek meg a miniszterelnöknél, hogy az újvé alkalmából üdvözlőjek. Mader igazgató a következők beszédét intézte a miniszterelnökhöz:

Nagyméltóságú miniszterelnök! Kegyelmes urunk! Engedje meg nagyméltóságod, hogy az újvé alkalmából a M. Kir. Operaház nevében szerencsekívánatainkkal együtt hálankat és köszönetünket jejezzük ki nagyméltóságodnak azért a nemes jóakarattért és azokért az áldozatokért, amelyekkel intézetünket eddig is, de különösen az utolsó évben részesíteni kegyeskedett. Nagyméltóságod atyai támogatása a M. Kir. Operaház minden tagját iokozott kötelességtudásra és munkára serkent. Ennek következeképp az intézet művészi színvonalá és ezzel együtt a közönség érdeklődése is folytonosan emelkedik. Ezért reméljük és minden erőnkkel azon leszünk, hogy az Operaház rég óhajtott pénzügyi egyensulya helyreállítsuk. Fogadjá nagyméltóságod ismételen szerencsekívánatainkat, halánkat és köszönetünket és kérjük, hogy az Operaházra a jövőre is jóakarataiban részesíteni kegyeskedjék.

Szűll Kálmán miniszterelnök az üdvözlélet megköszönte, biztosította az igazgatót arról, hogy az Operaház ügyét mindig jóakaratu figyelemmel kíséri s habár nem is jelenhet meg gyakran a színházban, a szeme és szive mindig ott van. Végül megjegyezte, hogy az igazgató, ugy mint eddig, ezután is hasson oda, hogy a közönséget visszahódítva, a M. Kir. Operaház pénzügyi egyensulyát helyreállítsa.

Somló Sándor igazgató, Ujházi Ede és Náday Ferenc déli 1 óraker tisztelegtek Szűll Kálmán miniszterelnöknél s kifejezték a Nemzeti Színház szerencsekívánatait. Utána a küldöttség Gáner Gyula államtitkárt és Ezerédy Viktor miniszteri tanácsost a Nemzeti Színház felügyeletével megbízott os. tályvezetőt kereste fel, kiknél Somló Sándor igazgató tolmácsolta

a színház újvé üdvözlését és köszönetét a színház irányában tanúsított jóakaró pártfogásáért.

Nemzeti Színház.

A Nemzeti Színház művészei és tisztviselői személyzele délben tisztelegtek Somló Sándor igazgatónál. A személyzet nevében Náday Ferenc üdvözlözte meleg hangon előadott beszédében az igazgatót ekképpen:

Tiszteit igazgató ur, szeretetl barátom! A Nemzeti Színház művészi személyzetének intézetünk fennállása óta megvott mindig az a szép és jó szokása, hogy közvetelen vezérüket, szeretetl főnöküket az újvé első napján fölkereste, hogy íranta való nagybecsűléséről és hozzá való ragaszkodásáról biztosítsa. Ez a szép és jó szokás azonban jó ideje szűntelt, hogy ugy mondjam, leszurult a személyzet műsoráról. Ma azonban általános óhajra és kívánságra ezt a szép és jó szokást a személyzet ismét fölvetve műsorába és a mai napra tűzte ki a reprizét, azzal a megtöhdással, hogy egyuttal kritikát is mondjunk eddigi működéséről. A kritika rövid; hangzik pedig ekképpen: Hálás és őszinte köszönetünknek adunk kifejezést a belügyminisztérium vezetésével megbízott magy. kir. miniszterelnök Szűll Kálmán ur ó exzellenájának azért a szerencsés elhatározásáért, amelylyel téged a N. Sz. tehatalmu igazgatói állására ki-nevezett. És e rövidre szabott mondatban benne foglaltatik a mi kritikánk a te működéséről. Ami szűnk érzelmet illeti, biztosítom téged szeretetünkkel és hozzá való ragaszkodásunkról. Kérdemitted mind a kettőt bölös és tapintatos vezetéseddel, amely máris nagy sikereket tud felmutatni. Engedje meg az isten, hogy ezt a mi reprizünket neked még hosszú évek során át eljátszhassuk. Szerencsés és boldog újvéet kívánunk — az isten élteszen!

Somló Sándor igazgató az üdvözlésre meghatott hangon következőleg válaszolt:

Mélyen tiszteit hölgyeim és uraim! Fogadják őszinte köszönetemet szives megjelenésükért és üdvözlésükért, amely engem, banális szóval élnek, ha azt mondanám, hogy lelkeim mélyéig meghatott. Pedig ez az igazság s az üdvözlés és ragaszkodás szavai annyival inkább meghatottak, mert szeretetl Náday Ferenc barátom akáról hangzottak, aki a Nemzeti Színházunk, mint művész és mint rendező évtizedeken át oszlopos tagja volt. En az önköz szeretetl és ragaszkodásat csak viszonzozhatom. Egész törekvésem arra irányul, hogy a Nemzeti Színházunk az országban pártatlanul álló művészi személyzetével állandó és a világtudalom minden ágát felölöl reperiortt teremtesek a hazai dramairadalom gondos apólasa mellett, és hogy az idők által megkivántató újításokat művészi személyzet kebelében megtehessem. Szívenem hordom és mindenkör elő is segíttem minden tagnak az érdekeit és ha nem felelhetek is meg mindig minden kívánságnak, ebben csak az intézet érdekei gátolhatnak. Ez irányban való eddigi munkálkodásomat lankadtalanul fogom folytatni és működésemben sem dicséretl el nem kapráztal, sem lenyerveget meg nem rászal. Legyenek meggyőződé őszinte, igaz ragaszkodásomról és fogadják még egyszer meleg köszönetemet.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után a tagok meleg köszönetlással bucsuztak az igazgatótól s azután Tóth Imre főrendezőt keresték föl, kinek szintén Náday Ferenc tolmácsolta az egész személyzet szeretetl és adta át üdvökívánatait. Ezután a színház tisztviselői kara és munkásszemélyzele kereste fel Somló Sándor igazgatót, kiknek nevében Péchy Gyula titkár fejezte ki szerencsekívánataikat.

Vigszínház.

A Vigszínház személyzele déli tizenkét óraker egybegyűlekezett a szinpadon, hogy ott üdvözlöje Faludi Gábor igazgatót. A személyzet nevében Hege-düs Gyula intézetl beszédet Faludi Gáborhoz.

Hangsulyozta, hogy a Vigszínház prosperálását a kölcsönös egyértérés és szeretetl idézte elő: Hiába a jó igazgató, ha nincsenek jó színészek és hiába a jó színészek, ha nincsen jó igazgató.

A lelkes éljenzés elhangzása után Faludi Gábor felelt. Többek között így szóit:

Kerek egy esztendeje annak, hogy ezen a helyen éppen így állunk egymással szemközti. De amig tavaly ilyenkor nagy küzdelemel előestéjén, a magyar ciklus kezdetén erőt és kitartást kívántam önköznek a Vigszínház nagyszabásu terveinek kiviteléhez, addig a mai napon nyert esata után, gratulációk fényes sikerlököz és szivből jövő köszönetl mondok mindnyájuknak a Vigszínház eddig legragyogóbb esztendőjéért. Az 1902. évet azonban nemcsak magára színházunkra, hanem a magyar irodalomra néve is emlékezetessé tette az önköz nagy művészele, mert nemcsak kipróbált szerzőinknek Herzog Ferencnek, Bródy Sándornak, Guthinak és Rákosinak szerettek új babókat hanem még két új szinpadl írónak, Fényes Samunak és Molnár Ferencnek első művét is diadalra vitték.

A beszédet ismételen szakította meg szivből jövő, lelkes éljenzés. A szinpadl ünnepély után a színház tagjai a lakásán betegon fekvő Ditrői Mór üdvözlöttek.

Népszínház.

A Népszínház személyzele ma déli 12 óraker üdvözlötte az újvé alkalmával Porzolt Kálmán igazgatót. Ez volt az első alkalom hogy a Népszínház személyzele az új bérleti ciklus elején üdvözlöthette igazgatóját s ez alkalommal a magyar szerzők is üdvö-

z.16k *Porzolt* Kálmán. A személyzet nevében *Kovács Mihály* szólott.

Utalt arra, hogy a személyzet meleg óhajta volt, hogy Porzolt maradjon továbbra is vezetője, mert büszkének rá, ki őt esztendőn keresztül erős kézzel és mégis tapintattal lenntartotta ezt a színházat, magas színvonalra emelte és egyik diadalról a másikra vezette.

Nagy éljenzéssel fogadott szavai után *Szirmai Imre* mondott néhány meleg elismerő szót s a magyar szerzők nevében *Béldi Izor*, a *Katalin* operett szövegírója üdvözölte a Népszínház igazgatóját, aki ebben a szezonban is nem kevesebb, mint öt magyar szerzőnek nyitotta meg a Népszínház kapuját és aki mindenkor támogatója volt a hazai irodalomnak.

Porzolt Kálmán: Határköven egy elmúlt ötvenes és egy új ötvenes igazgatási korszaknak, a múltért köszönetet mond, a jövő számára pedig támogatást kér. Az a ténv, hogy egy decenniumra rábízta a Népszínház vezetését, szép, de nehéz kötelességeket ró reá, de kéri mindazokat, kik szeretettel közreműködtek abban, hogy további öt év vessele ez intézetet, tudniillik a népszínházi bizottságot, a sajtót és a személyzetet, hogy szeretettel támogassák az új öt év alatt is. Az elmúlt ciklus tagadhatatlan eredménye, hogy sikerült megteremtteni a magyar darabok kultuszát. Ezen az uton tovább kell haladni. A hivatott magyar írók hozzák ide műveiket, itt szeretettel fogadják. Itt kinakozik dicsőség és pénz.

Egy kérés van a magyar írókhoz: dolgozzanak fel magyar témákat magyar szellemben. Eddig pályadíjakat tűzött és fog kitűzni oly művekre, melyeknek tárgya is magyar. S mivel különösen a szinpad irodák ismernie kell az életet és a szinpadot is, hogy szinpadra vihesse az életet, a Népszínház szerzői számára az új ötvenes ciklus alatt, ha a bizottság és a közönség megfelelő vagyoni helyzetbe hozza. külön ösztöndíjakat fog létesíteni. Szépirodalmi ösztöndíjakat kellene létesíteni oly oázissal, hogy az írók ismerék meg az életet és a szinpadot, mert gyakran úgy tűnik fel a magyar irodalmi termékek nagy része, hogy azokat nem az élet, hanem az irodalom inspirálta. Magyarországon a kulturát a Széchenyiek és Szemerék utazásai teremtették meg, azért szeretné a Népszínház személyzete számára is létesíteni utazási ösztöndíjakat és évi utalmadéjakat. Továbbá a magyar képzőművészek érdeklődését szeretné felhívni a díszletkészítést iránt amely szintén művészi ág és Magyarországon nagyrészt külföldi mesteremberekre van csak bízva. Szinpad díszletvázlataira kitűzendő pályadíjak talán segíteni lógnak abban. A nép zenei művelése érdekében, hogy színház-éretté tévessék a nép, minden külföldi városban gondoskodik a térzene, az ingyen közzene. Szeretném a Népszínház zenekarát odáig fejleszteni, hogy a népszínházi bizottság támogatásával ezt a kulturális feladatot szintén a Népszínház oldhassa meg. Mindez irodalmi és művészeti feladatokhoz különösen kéri a közönségnek, a népszínházi bizottságnak, a sajtónak a szerzőknek és személyzetnek támogatását.

Nyilvánosan bíztatták azért hogy sokat ad a sajtóra. Kijelenti, hogy e hibáiról nem szándékozik lemondani sohasem. Ő is a sajtó kreatúrája s büszkesége hogy öt év alatt is bírta régi kollégái támogatását. Egy alázatos kérés van azonban a sajtóhoz s ugyancsak a Népszínház személyzetéhez és szerzőihez is, fogalkozzanak szeretettel a magyar darabokkal. Magának csak egy dicsőséget kér, hogy a mások dicsőségén dolgozhasson. (Leikes éljenzés és taps.)

Ezután a Népszínház művészei az igazgató lelkes életébe közben szétoszlottak.

Az Országos Sziniakadémia növendékeinek egy küldöttsége *Latábr* Endre titkár vezetése alatt délbén tisztelettel *Somló* Sándor igazgatónál, *Latábr* üdvözölte az igazgatót s egyuttal köszönetet mondott a növendékek irányában tanusított jóindulatért. — A Sziniakadémia növendékei és tanári kara testületileg tisztelettel dr. *Várdai* Antal igazgatónál, kinél *Császár Imre* tanár és *Latábr* Endre titkár tolmácsolta az akadémia szerencsekívánatait.

A Brezováci hős. *Guthi* és *Rákosi* háromfelvonásos bohózatának bemutató-előadása holnap, pénteken lesz a Vígsházban. A *Brezováci hős* a népszerű szerzők negyedik bohózata, amelyet a Vígsházban adnak. Mindegyik darabjuk júbilált és előreláthatólag a *Brezováci hős* siker dolgában nem marad *Guthi* és *Rákosi* többi bohózata mögött.

Tristan és Izolda. Az *Operaház* értesíti a közönséget, hogy *Tristan* és *Izolda* holnap előadása alkalmával felvonások alatt a nézőtérre vezető ajtókat zárva lesznek s így ajánlatos, ha a színházlátogató idejekorán foglalja el helyét.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Egy asszony.** (Regény, írta *Vári Dezső*.) *Vári Dezső* nem apró rajzok és novellák, nem tárcák előszórában várva sorát, kopogtat be a komoly szépirodki szalonjába. Kés regénynyel nyit be a céh-beleik közé. Egyszerű és ismert, de mindig új, mindig megkapó a regény címe: *Egy asszony*. Akár úgy is nevezhetnők elbeszélést: *Az asszony*. Az örökké megoldhatatlan, a minden költőnek, minden regényírónak, fiatalnak, öregnek, örökkös találós meséje elbeszéléseknél különös és lélekbeli leírásának tárgya. Magyar földbe plántált történet ez, itt van az asszony, aki hódít és szeret, vonz és öl. Megrontja magamagát, amikor lemond a szeretőjének szerelméről és elveteti magát egy öreg, dusgazdag emberrel. Megmérgezi a házasságát és a mostohaanyját, akit ír-

hez ad a volt és ismét lenyűgözött szeretőjéhez. Van-nak e műben utópikus filozófémák, vannak naivul fellogott helyzetek, itt-ott mintha nem találná meg a kellő szót a szerző és leekét mondana el ahelyett, hogy a saját nyelvén beszélné, de mindenesül derék érdekes, becsület és megbecsülendő a regény. Az *Egy asszony* a *Singer-Wolnerék* kiadásában jelent meg szép köntösben, ára 3 korona.

EGYESÜLETEK

(Az **Erzsébetvárosi Demokrata-kör**) tegnap 16-nyes művésztét rendezett. *Nyárai* Antal sikerrel énekel kuplija után *Sellő* Paula kiváló komikai érzékel s igaz humorral adta elő *A telefon* című monológot. A közönség a jeles tehetségtű művésztöt erősen megtapsolta. *Yartin* Pál briliáns teknőkövvel zongorázott s *Krause* Adél szépen énekel.

(A **Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete**) tegnap Szilveszter-estélyt rendezett az ügyvédi kamara helyiségeiben. Az estélyt hangverseny vezette be, melyben közreműködtek: *Fedák* Sári, *Fóthi* Frida, *Nyárai* Antal, *Kiss* Mihály és *Kun* László. A hangverseny után társasvacsora és táncmulatság volt.

Nyiltér.

• • • AZ ÚJ ANGOL • • •

FÉRFIRUHA-BÉRET

LEGJOBB RUMAZKODÁSI RENDSZER

* DEUTSCH F. KÁROLY *

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 1. SZÁM.

(Az e rovat alatt közölteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Páris, január 1. *Gourdon* ellentengernagyot kinevezétek *Gervais* altengernagy helyébe altengernaggyá.

Pétervár, január 1. Bahmuti jelentések szerint az *Anna-aknában* támadt tűznél 58 ember vesztette életét. Tizenegy embert megmeneteltek, mután hatvan órát töltöttek a tányában, huszonegyet pedig öt napi ötlét után.

Bukarest, január 1. A kamara 91 szavazattal 4 ellenében általánoságban elogadta az 1903-04. évi költségvetést és azután a részletes tárgyalásban elintézte az igazságügyi és hadügyi minisztériumok költségvetését.

Az újév a külföldön.

Berlin, január 1. Az újév alkalmából ma délelőtti isteni tisztelet volt a kastély kápolnájában a császári pár és a császári család, a szöveiségtagos tagjai, az államminiszterek, a parlamenti testületek elnökei, valamint a tábornokok és tengernagyok jelenlétében. Ezután a királyi kastély fehértérben nagy üdvözlési fogadás volt. A jelező kiadás után a Zeig-hausban reggeli volt a császári párnál.

Páris, január 1. Az évforduló alkalmából *Kuro-patkin* tábornok, orosz hadügyminiszter *André* tábornok hadügyminiszterhez a saját nevében, valamint a hadügyminisztérium és az orosz hadsereg összes tisztjei nevében táviratot intézett, amelyben jókívánásait fejezi ki *André* tábornoknak és az egész francia hadseregnek. *André* tábornok hadügyminiszter távirati válaszában kifejezte a francia hadsereg egész tisztikarának szerencsekívánatait orosz bajtársaiknak.

Páris, január 1. Az év alkalmából *Loubet* elnök üdvözlő távirat kapott az orosz cártól, a belga királytól, a görög királytól, a perzsa sahtól, a bolgár fejedelemtől, a szultántól és a portugál királytól. Déután *Loubet* elnök a diplomáciai kart és az összes hatóságok küldöttségeit fogadta. A *diplomáciai kar fogadásánál* ennek nevében a pápai *nuncius* kifejezte mély tiszteletét a köztársaság első tiszviselője iránt és az egész világ különös szimpátiáját Franciaország iránt. *Loubet* elnök köszönetet mondott a nunciusnak a kifejezett kívánságokért és azt mondta, hogy a tolmácsoló érzelmei közül egyik sem hatott rá hatalmasabban, mint a maruniquai borzassó katasztrófiának a megemlézése, amely a mai ünnepeket az összes franciákra néve a fájdalom megemlékezés napjává teszi. Az egyértelmű részvét, melyet Franciaország ama súlyos megpróbáltatás közepette tapasztalt, megbecsülhetetlen volt az országra néve. Az elnök avval

az óhajjal végezte beszédét, hogy az újév az emberiség szolidaritásának e hatása alatt vegye kezdetét.

Az indiai oszár-koronázás.

Delhi, január 1. *Édvard* király koronázását nagy pompával hirdették ki a gyönyörű amfiteátrumban, amelyben annak idején *Viktória* királynőt császárnővé kiáltották ki. A durbarban körülbelül 15,000 ember vett részt. Miután az *alkirály* az arany orszá-lánokkal díszített trónuson helyet foglalt a kikiáltó felolvasta a proklamációt. Az *alkirály* azután beszédet intézett a gyülekezethez, amelyben azt mondta hogy a durbaron az egész emberiségnek majdnem ötdrészre van képviselve és mindnyájan egy trón előtt hajolnak meg. Ilyen uralmat megszerezni nagy munka volt, de ezt az uralmat egységes egészszé összerasztani a legnagyobb munka. Az *alkirály* felolvasta azután *Édvard* király üzenetét, amelyben a király India iránt érzett jóindulatának, az indiai csapatok szolgálatáért való elismerésének és annak a reményének ad kitejezést, hogy a walesi herceg és neje nemsohára meg fogják látogatni Indiát. A király, mondja azután az üzenet, szívesen jött volna el maga Indiába, ha lehetséges lett volna. De elküldte maga helyett testvérét. Végül ujra biztosítja valamennyi indiai vazzalust és alattvalóját, hogy szabadságait és jogait tisztelni és jólétüket szívén viselni fogja. Az üzenet felolvasása után az *alkirály* kihirdette, hogy a kormány három évre nem követel kamatokat azokért a kölcsönökért, amelyeket az angol kormány az éhínség enyhítésére Indiának adott. A kihirdetést a király éltetésével fejezte be. Azután bemutatták az indiai fejedelmeket az *alkirálynak* és a *connaughti* hercegeknek. A fejedelmek megkérték a herceget, hogy a királynak adja át szerencse-kívánataikat.

A venezuelai kérdés.

Washington, január 1. *Castro* elnök válaszáat, amely nagyon részletes, az érdekelte hatalmasságoknak alaposan meg kell fontolnia. A külügyi hivatal most a válasz továbbítására készül. Olyan helyen, ahol *Castro* álláspontját ismerik, azt állítják, hogy *Castro* válasza csakugyan egyengeti az utat a venezuelai kérdésnek választott bíróság által való rendezésére. A válasz itt nagy megelégedést keltett.

Khina.

Peking, január 1. A követéségek kérdésére a külügyi hivatal kijelentette, hogy a *Tungfuzsiang* hadiellőkészületeiről szóló hírek nem a alapjának, de tulzoltak. Egyuttal biztosította a követéségeket, hogy az északi tartományok *alkirályai* szükség esetére elég katonasággal rendelkeznek *Tungfuzsiang* leverésére. Az utóbbi kijelentésnek nem adnak hitelt, mert azt hiszik hogy a kormány csapatai *Tungfuzsianghoz* lógnak csatlakozni abban az esetben, ha ez felázad. A lakosság rokonszenvez *Tungfuzsianggal*, mert a követéségek ellen intézett támadásnál engedelmesséket a felsőbb körök parancsainak.

Washington, január 1. A külügyi hivatal elhatározta, hogy a kínai kártérítés második részletének a *Khina* részéről tett ajánlatok szerint való kifizetését elfogadja.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Első Leánykihazasítási Egyetm m. sz. (Leány-és fiúbiztosító-intézet.) Múlt évi december hóban 1082 jutalékrész irratott be és naszjutalékok fejében 50,957.48 K. fizettetett ki. 1902 évi január 1-től december 31-igek beirt összes jutalékrészek száma 11,837 és a kiiffizett jutalékok összege 637,027.06 K. Az intézet fennállása óta naszjutalékok fejében 7,403,600.40 K. fizettetett ki. A feügylef-bizottság úgy mint az előbbi években is, december 31-iken tartott ülésében az intézet pénztár-és vagyonállapotának fővizsgálatát megejtette és megállapította, hogy az intézet vagyona a következő értékekben van elhelyezve és pedig: Beletétek ingatlanokra 1,496,741.0 K. Takaré- és bankbetétek 1,605,505.29 K. Értékpaprok (névörték) magyar koronajáradék 1,400,000 K. budapesti székes-lővárosi kölcsön 900,000 K. I. rendű záloglevelek 2,850,138 K., összesen 5,160,138 K. Kölcsönök kötvényekre 345,334.48 K. Hivatásainki nyugdíjalap betét 103,271.58 K. Pénzkészlet 28,550.52 K., összesen 8,728,541.07 K.

Napirend.

Naptár: Péntek, január 2. — Róma-katholikus: Makar. — Protestáns: Abel. — Görög-orosz: (december 20.) Ignác. — Zsidó: Tebeth 3. — Nap kél: 7 óra 33 percek. — Nyugszik: 4 óra 3 percek. — Hold kél: 9 óra 9 percek reggel. — Nyugszik: 7 óra 34 percek este. A *kereskedelmi miniszter* fogad délután 4 órától 5 óráig. A *képviselőház* elnöke fogad 9-10-ig. A *főváros pénzügyi és gazdasági bizottságának* ülésé délután 6 órakor. **Nemzeti Múzeum.** Régisógtár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. **Téli kiállítás** a *Múzeumokban*. Nyitva délelőtt 9 órától 4-ig. Belépőj 1 korona.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Péntek, 1903. január hó 2-án. Brozel F. vendégfelleptével.

Tristan és Izolda.

Zenedráma 3 felvonásban. Irtá Wagner Richard. Szévegét fordította Abrányi Emil.

Személyek: Tristan Brozel, Braugére Berts M., Marke király Szendrői, Pásztor Gábor, Izolda Vasquezna, Kormányos Ney B., Kurwenál Takás, Ifju hajós, Melot Kiss.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. január hó 2-án.

Halásos csund.

Dráma 3 felvonásban. Irtá José Echegaray. Fordította Huszár V.

Személyek: Angustias Márkus, Raimundo Mihályfi, Donna Mercedes Helvey, Genaro Fái, Puna Szasovayné, Orellana Deszö, Inés Vizvári M. Rodrigo, Beregi, Julia Munkácsi Panna Negra, Gál.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. január hó 2-án.

A brezováci hős.

Eredeti boház 3 felvonásban. Irtá Guthi Soma és Rákosi Viktor.

Személyek: Kristóf Hegedüs, Granicsár Balassa, Blanka Haraszthy, Kleopatra Nikó, Kacér Miklós Góh, Modell Varga, Pepike Szerény Z. Gergő Gyöbö, Dódika Pécsi P. Tiri Kész R., Kacér Gida Tany, Frajter Országh.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. január hó 2-án.

Bob herceg.

Regényes nagy operett 3 felvonásban. Irták Martos Ferenc és Bakonyi Károly. Zsenjét szerz. Huszka J.

Személyek: A királynő Krecsányi, Táncestér Ujvári, György, ús Fedák Sári, Tom bátya Szedlahelyi, Viktória Dóri, Annie, lány Ledófszky, Lancaster Raskó, Plumppudding Nyárai, Pompinus Kovács M. Gipey, Kias M., Hopmester Solymosi, Pickvick Németh.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. január hó 2-án.

Niniss.

Énekes boház 3 felvonásban. Irtá Hennequin és Millaud. Fordította Csapregyhy Ferenc.

Személyek: Korniszky Faragó, Narciss Delly, Niniss Pálmay, Pincér Lenkoffy, Anatol Sziklai, Vadász Szabó, Desabietta Ráthonyi, Amanda Abelovszky, Dupiton Gíréth, Silleryné Sziklainé, Mátrai Georgine Almásy.

URANIA SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. január hó 2-án.

A megváltás.

Irtá és felolvassa Hock János országgy. képviselő.

Kézlete 7 1/2 óraker.

Élő- és művirágból legszébb Alkalmi ajándékok kaphatók: Dominics Katalin élő- és művirág-termében 17. József-körut 17.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató Nagyművészet 17. The 5 Lorrison angol együttes Belloni és Marietta dresszirozott kakadukkal Georg Hartmann búvész Les Arbras exvillbristák Criffeld és Parker amerikai excentrikusok Rosa de Orth szanzonett Luna asszony litoko operetta Tarka Szinpad Egy kellemetlen ember Uj! Uj! Komográf A Műkezeiben reggel 5 óráig Vöröses Elek előnyzenekara hangversenyen.

A 13912. számú „Hajlékony spirális fémtömlőből álló védőköppennel burkolt hajlékony lémoszó” című, 1898. augusztus 19-ről kelt magy. szabadalomra velők vagy engedményesek kerestetnek. Szives ajánlatok „W. G. 8085” alatt Mosse Rudolfhoz Bécs, I. Seilerstätte 2. intézőndök.

A Festőművészet Remekei

A bevezetést írta Dr. Térey Gábor. Negyven pompás reprodukció sorozat. (1-161 20-ig és 21-41 40-ig) — Husz-husz gyönyörű, szines kép ára hatvanva óronva, díszes tokban 40 kor. A 2 sorozattal együtt 80 korona.

- A képek jegyzéke: 1. Terborch: A hangverseny. (Berlin.) 2. Jan van Eyck: Férfi a szegfűvel. (Berlin.) 3. Melozzo da Forli: Angyal lanttal. (Róma.) 4. Van der Meer van Delft: Olvasó asszony. (Drezda.) 5. Bartolomeo: Krisztus sirbatetele. (Florenz.) 6. Sebastiano del Piombo: Egy római nő arcsképe. (Berlin.) 7. Andrea del Sarto: Angyalj üdvözlet. (Florenz.) 8. Rembrand: Sajtó arcsképe. (Berlin.) 9. F. Hals: Kedélyes szerénád. (Amsterdam.) 10. Raffael: Madonna del Granduca. (Florenz.) 11. Rembrandt: Az éjjeli őrség. (Amsterdam.) 12. Moretto: Szent Justina. (Bécs.) 13. Tizian: Mennyei és földi szerelem. (Róma.) 14. Ciacsz Pieterz Berchem: Az utbaigazítás. (Lipsee.) 15. Mariotto Albertinelli: Látogatás Mária nál. (Florenz.) 16. Christofano Allori: Judith. (Florenz.) 17. Pieter de Hoeh: Olvasó asszony. (München.) 18. Velazquez: Sajtó arcsképe. (Róma.) 19. Lorenzo Lotte: Mária a Jézussal. (Drezda.) 20. Dürer: A négy apostol. — I. Pál és Márk. (München.)

- II. RÉSZ. 21. Paolo Veronese: Krisztus Jairus háza előtt. (Bécs.) 22. Van Dijok: Ruthwen Mária, a művész felesége (München.) 23. Poussin: Tájékp, Máté evangelistával. (Berlin.) 24. Correggio Ganymedes. (Bécs.) 25. Rubens: Krisztus és a megtért bűnösök. (München.) 26. Claude Lorrain: Tájékp a meneküléssel Egyptomba tájképpel. (Drezda.) 27. Dürer: A négy apostol. — II. János és Péter; (München.) 28. Grouze: A tejes lány. (Páris.) 29. Palma Vecchio: Szent Borbála. (Velenceze.) 30. Francesco Cossa: Az ősz. (Berlin.) 31. G. Bellini: Madonna a fákkal. (Velenceze.) 32. A. Brouwer: A hamis játékos. (Drezda.) 33. Tizian: Adjátok meg istennek a mi istend. (Drezda.) 34. Velazquez: Breda átadása. (Madrid.) 35. Raffael: Madonna della Sedia. (Florenz.) 36. Watteau: A francia mulatság. (Berlin.) 37. Merillo. Pént olvasó gyermekek. (München.) 38. Dürer: Holzschuber Jeromos. (Berlin.) 39. Vigée—Lebrun Erzebet; A művész nő és leánya. (Páris.) 40. L. da Vinci: Belle Ferronnière. (Páris.) III. és IV. rész 41-161 60-ig és 61-161 80-ig előkészületben. Megrendelhetők utánvételt mellett vagy részletfizetésre Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésében Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 21. sz.

Kataphoresse IDEG és NEMI BETEGSÉGEK radikális gyógyítására legjobban ajánljuk Dr. MITZGER kiváló gyógyhatásairól elismert intézet Budapest, VI., Teréz-körut 44. l. em Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

„ANKER“ Porosz-Szalón-Briket a legjobb a legtakarékosabb a legolcsóbb teljesen szagtalan a legtisztább tüzelőanyag vagy fával vagy alágújjával gyújtható és örök-hosszat egyenletes, tartós, kellően meleg terjeszt. A fát teljesen fűtéslegessé teszi, nem törékeny, nem porlik, a legtisztább és legfinomabb porosz szénből áll, minden keverék nélkül, egyetlen darabokban jön forgalomba és éppen ezért a legköltségtesebb ellenőrzést és a legtakarékosabb tüzelést teszi lehetővé. Ara 1000 darabonként 15 korona házhoz szállítva. — Megrendelhetők az „ANKER“ Porosz-Szalón-Briket Részvény-Társaság Berlin. Magyarországi központi képviselője Budapest, V. Lipót-körut 16. sz.

Biztos gyógyulást keresőknek kik bármily nemi betegségben szenvednek Dr. Garai Antal v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírd és leg-régibb 30 ére fennálló rendelő-intézet Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 24. sz., Rendelő naponta 10—4-ig és 7—8-ig este. Idült huzgcs és hólyagbajok vizsgálat villamos huzgcsütők segítségével, Vidékiek levelekre kimerítő választ és szakorvosi tanácsot nyerne, gyógyszeresét gondoskodva tesz. Titoktartás biztosítva. Nőknek külön váróterem.

Az általunk készített Diesel-HŐ-ERŐGÉPEK féle szab. oléorángu erőgépek. Összehasonlíthatatlan csekély mennyiségű tüzelő-anyagot (nyers kőolajat) fogyasztanak, elannyira, hogy a tényleges löerő óránként csak 2—3 fillérbe kerül. A nyersolaj tökéletesen és füst nélkül ég el. A Diesel-gépek mindenkor föltétlenül üzemre készek, rendkívül pontosan, az ellentállással arányosan szabályoznak, a miért is villamos világítási telepek és váltakozó terheléssel járó üzemek részére különösen alkalmasak. Részletes fölvilágosítással, képep leírással, költségvetéssel szivesen szolgálunk. Fegyver- és gépgyár részvénytársaság Budapest.

Mielőtt fűrd, du- vagy gyermekruhát rendel vagy vesz, sziveskedjék saját érdekében Koch testvérek Budapest, Károly-körut 26. legnagyob árúházából az ojjonnan megjelent nagy képes árjegyzéket kermi, melyet rögtön bermetve küldünk. Kipróbált legjobb reuma szesz a dr. Weiss-féle Kamment, ára 1 koron. Főraktár: Szt.-Erzsébet-gyógyszertár, Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 21. Részletfizetésre arany, ezüst, ékszerok, zseborák és lapvarkak oléon kaphatók Grünberger Armin Béla IV. Váci-utca 30. l. em. 23. 500 frtot kereskednek haronta ritkó nélkül, könnyen és kiadó nélkül. Küldje ön azonnal címét „K. 50” jelölé alatt az „Unio” hirdetés irodába, Stuttgart, Danneckerstrasse.

Elsőrendű Singer varrógépeket nagyban árban (első kézből) 30% árlészállítással szállítunk havi 8 és 10 koronás részletre minden Árfeleles nélkül vidékre is bárholva. Láng Jakab és fia varrógép nagyraktára Bpest, József-körut 41. (Baross-kávéház mellett) Főkézlet: Rottenbiller-utca 1 Képes árjegyzék ingyen!! A címre ügyölni tessék. Magy. kir. államvasutak. Budapest-balpárti üzetvezetőség. 42679. sz. Pályázati hirdetésny. A magy. kir. államvasutak Budapest balpárti üzetvezetősége az 1903. évre szükséges 15000 m³ egy méterre hosszúságu kemény hasabos tűzifa szállítására azonnal nyilvános pályázatot hirdot. Az ajánlatok 1903. évi január hó 23-án déli 12 óráig az üzetvezetőség l. általános osztályához (VI. Teréz-körut 62. sz. l. em. 5.) benyújtandók, a bantépés pedig január hó 27. déli 12 óráig az üzetvezetőség gyűjtőpénztáránál befizetendő. Az ajánlatteittele vonatkozó egyéb határozmányok, illetve részletes pályázati hirdetésny az üzetvezetőség általános osztályának leltárbeszerzési csoportjánál, valamint a többi üzetvezetőségeknél megtekinthetők. Az általános és a tűzifa szállításra vonatkozó különleges feltételek pedig az igazgatóság nyomtatványtáránál megszerzethetők. Budapest, 1902. december 21. Az üzetvezetőség. (Utányomás nem díjazt.)

Színházak heti műsora. Table with 6 columns: Szombat, M. kir. Operabáz, Nemzeti színház, VI. színház, Népszínház, Magyar színház. Rows include plays like 'Álarcos bál', 'Monna Vanna', 'Liliomszál', 'Bob herceg', 'Niniss', 'A létért való küzdelem', 'A doktor ur', 'Egy görbe nap', 'Berlichingoni Gótz', 'Monna Vanna', 'A brezováci hős', 'Casanova', 'Niniss'.